

Tuarascáil Bhliantúil

+ Cuntais Bhliantúla 2003

Radiological Protection Institute of Ireland
An Institiúid Éireannach um Chosaint Raideolaíoch

AN INSTITIÚID ÉIREANNACH UM CHOSAINT RAIDEOLAÍOCH
RADIOLOGICAL PROTECTION INSTITUTE OF IRELAND

TUARASCÁIL BHLIANTÚIL AGUS CUNTAIS BHLIANTÚLA 2003

Don Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil

Faoi réir cheanglais an Achta um Chosaint Raideolaíoch, 1991, is mór an onóir dom Tuarascáil Bhliantúil agus Ráiteas Cuntas na hInstitiúide Éireannaí um Chosaint Raideolaíoch a chur i láthair don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2003.

Francis J. Mulligan, An Cathaoirleach

An Institiúid Éireannach um Chosaint Raideolaíoch
3 Cearnóg Chluain Sceach, Bóthar Chluain Sceach, Baile Átha Cliath 14.
Teileafón: 01-2697766. Facs: 01-2697437. Láithreán Gréasáin: www.rpii.ie

Clár

Ráiteas Ón gCathaoirleach	2
Struchtúr Na Foirne	5
Feidhmeanna Na hInstitiúide	6
Baill An Bhoird	7
Príomhfhorbairtí	8
An Fhoireann agus Acmhainní	10
Taighde agus Monatóireacht Chomhshaoil	12
Radaighníomhaíocht Nádúrtha	17
Pleanáil Éigeandála	21
Seirbhís Rialála	23
Seirbhís Dáileogmhéadrachta agus Calabrácháin	27
Sábháilteacht Núicléach & Idirchaidreamh Idirnáisiúnta	29
An tSeirbhís Leabharlainne agus Faisnéise	32
Coistí Comhairleacha	34
Ráitis Airgeadais	35

Ráiteas Ón gCathaoirleach

Cuireann sé áthas orm Cuntais agus Tuarascáil Bhliantúil na hInstitiúide Éireanaí um Chosaint Raideolaíoch a chur i láthair don bhliain 2003. I rith na bliana, bhí dhá cheist go mór i mbéal an phobail ó thaobh na sábháilteachta raideolaíche in Éirinn de. Ba iad sin an poitéinseal a bhainfeadh le bheith nochta do leibhéil an-ard radóin i dtithe cónaithe agus na hiarmhairtí don tír seo a bhaineann le gníomhaíochtaí atá ar siúl go leanúnach i ngléasra athphróiseála breosla núicléach Sellafield.

Nuair a tugadh faoi deara i mí Iúil go raibh comhchruinnithe radóin thart ar $49,000 \text{ Bq/m}^3$ i dteach in Oileán Chiarraí, Co. Chiarraí, chuir sé i gcuimhne dúinn, is trua, an chontúirt a bhaineann le bheith nochta do leibhéil arda radóin sa bhaile. Ba é sin an leibhéal ab airde a tomhasadh riamh in Éirinn agus tá sé ar cheann de na leibhéil is airde a tomhasadh san

Eoraip. Ag an gcomhchruinniú radóin sin, bheadh dáileog bhliantúil radaíochta níos airde na 1 síveart, caoga oiread níos mó ná an leibhéal a cheadaítear do radagrafaí nó do dhuine a bheadh ag obair i ngléasra núicléach, á fáil ag na daoine a chónaíonn sa teach sin. Tar éis comhairle a fháil ón Institiúid, fuair úinéir an tí cuideachta leigheaseacháin chun obair leigheasacháin a dhéanamh chomh luath agus ab fhéidir. Ba é an toradh a bhí ar an iarracht leigheasacháin sin ná laghdú ollmhór ar an gcomhchruinniú radóin sa teach laistigh de thréimhse trí mhí. Is díol faoisimh é gur féidir comhchruinnithe radóin, fiú ag leibhéil an-ard mar sin, a laghdú go mór ach céimeanna sách simplí a ghlacadh.

Ón uair a aithníodh an teach, tuigtear dúinn go bhfuarthas amach go bhfuil ailse scamhóige ar úinéir an tí agus gan é ach 52 bliain d'aois. Fuair a bhean chéile bás roinnt blianta roimhe sin de bharr ailse scamhóige agus gan í ach 41 bliain d'aois. Níor ól an fear féin tobac riamh agus bhí an tobac caite uathí ag a bhean chéile fiche bliain sula bhfuair sí bás. Cé nach féidir toimhdí sonracha a dhéanamh bunaithe ar an gcás sin, is léir go bhfuil an riosca a bhaineann le hailse scamhóige a fháil de bharr bheith nochta do chomhchruinnithe chomh hard sin radóin i rith an tsaoil an-ard go deo. Tá an riosca sin measta ag idir 30 agus 70% ag brath ar an duine a bhí nochta do radón a bheith ag ól tobac nó gan a bheith. Tá an Institiúid tiomanta d'aird a tharraingt go leanúnach ar na contúirtí a bhaineann le bheith nochta do radón trí gach meán atá ar fáil di, agus d'uchtach a thabhairt dóibh siúd a bhfuil leibhéil arda sa teach acu tabhairt faoin obair leigheasacháin is gá chun an leibhéal a laghdú.

Fearacht gach aon bliana ón 11 Meán Fómhair 2001 i leith, tá imní an phobail fós an-ard faoi na gnáthoibríochtaí a bhíonn ar siúl in Sellafield agus faoi na hiarmhairtí a bhainfeadh le hionsaí sceimhlitheoireachta a bheith déanta ar an ngléasra. Tugadh tús áite i rith na bliana arís do ról na hInstitiúide maidir le comhairle a chur ar an Rialtas faoi shaincheisteanna a bhain le sábháilteacht núicléach go ginearálta, agus faoi Sellafield go háirithe agus caitheadh go leor dua leis an obair sin. D'éist Binse Fiosraithe Idirnáisiúnta UNCLOS i mí an Mheithimh leis an gcás a thóg Rialtas Éireann i gcoinne na Ríochta Aontaithe maidir le coimisiúnú an Ghléasra Breosla Oscaíde Measctha (MOX). Dhearbhaigh an Binse Fiosraithe beart sealadach a rinneadh roimhe sin a mhol gur chóir do na Páirtithe iarracht a dhéanamh comhshocruithe a chur i bhfeidhm chun comhoibriú agus comhchomhairle níos fearr a fheabhsú eatarthu. Ó am na héisteachta, lean an Institiúid ar aghaidh ag oibriú go dlúth le hoifigigh na Rannóige Sábháilteachta Núicléiche de chuid na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil chun an aidhm sin a bhaint amach.

Forbairt shuntasach a tharla i rith na bliana ná gur fhógair British Nuclear Fuels Ltd (BNFL) go raibh imoibreoirí Calder Hall ar shuíomh Sellafield le dúnadh i mí an Mhárta 2003. Tá imní léirithe ag an Institiúid go leor babhtáí faoi na himoibreoirí is sine Magnox a bheith fós á n-úsáid agus de bhrí go bhfuil oibríochtaí imoibreoirí Calder Hall stoptha anois ní bhaineann baol suntasach leo d'Éirinn a thuilleadh. I mí an Mheithimh 2004, d'fhógair

BNFL go raibh giniúint leictreachais i stáisiún núicléach Chapelcross in Albain stoptha, ceithre bliana roimh an dáta bhí ceaptha dá dhúnadh. Tá sé beartaithe na stáisiúin chumhachta Magnox atá fós á bhfeidhmiú ag BNFL a dhúnadh faoi 2010 agus leanfaidh an Institiúid ar aghaidh ag déanamh monatóireachta ar an dul chun cinn a bheifear a dhéanamh i dtreo na sprice sin.

Lean obair eagraíochtaí idirnáisiúnta a bhíonn ag plé le sábháilteacht maidir le húsáid na radaíochta ianúcháin agus na cumhachta núicléiche, lena n-áirítear an International Atomic Energy Agency (IAEA) agus an tAontas Eorpach, ar aghaidh ag díriú ar bhearta chun aghaidh a thabhairt ar shábháilteacht agus ar shlándáil na n-ábhar radaighníomhach. Chuige sin, forbairt thábhachtach ba ea gur tháinig Treoir nua Eorpach i bhfeidhm ag deireadh na bliana, arb é an cuspóir a bhí léi ná a chinntiú go mbíonn córais chuí i bhfeidhm ag gach Ballstát san AE chun sábháilteacht foinsí radaighníomhacha 'díleachta' agus ardghníomhaíochta a chinntiú. Ní mór an Treoir sin a bheith curtha i bhfeidhm i reachtaíocht náisiúnta faoi dheireadh 2005. Dá réir sin, ní mór saoráid lárnach stórála d'fhoinsí séalaithe, go háirithe do na foinsí ardghníomhaíochta sin is féidir a bheith fíorchontúirteach mura láimhseáiltear i gceart iad, a bhunú. Arís agus arís eile, tharraing an Institiúid aird ina Tuarascálacha Bliantúla ar na laigí sábháilteachta a bhaineann lenár soláthar infrastructúir náisiúnta de bharr as saoráid den chineál sin gan a bheith ann.

Réimse tábhachtach amháin d'obair na hInstitiúide nach fhaigheann an leibhéal céanna airde ó na meáin is ea a ról maidir le hothair a bhíonn ag dul faoi dhiagnóis nó cóireáil leanúnach leighis a bheith nochta do radaíocht. Baineann dualgas oibre na hInstitiúide le substaintí radaighníomhacha agus feistí ionradúcháin a úsáidtear chun críche cóireála agus diagnóise a rialú agus pearsanra leighis agus teicniúla a bhíonn ag gabháil do sholáthar na seirbhísí sin a chosaint. Ón uair a baineadh úsáid as radaíocht ianúcháin den chéad uair riamh chun críche na gcuspóirí sin, aithnítear, cé go mbaineann éifeachtaí tairbhiúla iontacha leo, go mbaineann rioscaí leo agus nár mhór iad sin a rialú.

As an 1400 úsáideoir radaíochta ianúcháin a bhfuil ceadúnas acu ón Institiúid, baineann os cionn 900 acu l e húsáid san earnáil leighis. Le deich mbliana anuas, rinneadh dul chun cinn suntasach teicneolaíochta i gcleachtas na raideolaíochta, an leighis núicléach agus na radaitheiripe, agus éilíonn rialáil na ngníomhaíochtaí sin saineolas nach beag a bheith ag an rialtóir. I dteannta

gnáthaimh a bheith ag fáil níos casta, tá méadú tagtha freisin ar líon na n-ionad a chuireann na gnáthaimh casta sin ar fáil. Tá an-áthas orm dá bhrí sin gur éirigh leis an Institiúid post a cruthaíodh as an nua d'fhisiceoir míochaine a líonadh, i rith 2003, ina Seirbhís Rialála. Cuideoidh an saineolas breise sin leis an Institiúid le rialáil úsáid na radaíochta ianúcháin i gcúrsaí leighis a rialú níos fearr trína córas ceadúnas.

Ba mhór an tairbhe a bhain obair na hInstitiúide as cúnaimh a Coistí Comhairle um Radaíocht Chomhshaoil agus Radaíocht Leighis i rith na bliana. Ba mhaith liom buíochas ó chroí a ghabháil ón mBord le baill na gcoistí sin a chuireann a gcuid ama agus saineolais ar fáil go deonach chun cuidiú go mór le héifeachtacht na hInstitiúide.

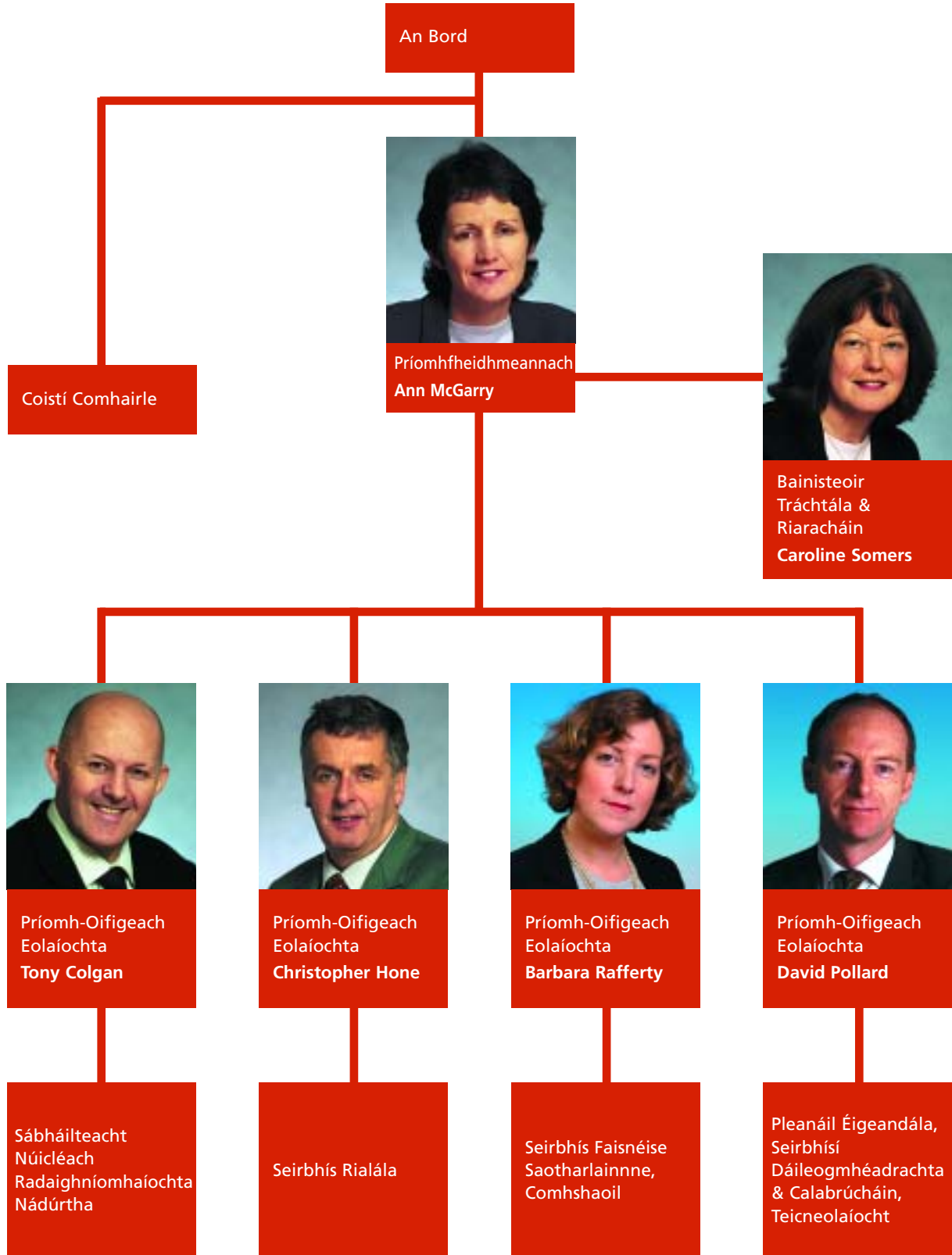
Ba mhaith liom buíochas a ghabháil le foireann uile na hInstitiúide as an tiomantas agus an saineolas a chuireann siad ar fáil i gcónaí agus iad i mbun a gcuid freagrachtaí.

Ar deireadh ba mhian liom buíochas na hInstitiúide a chur in iúl don tacaíocht agus don uchtach a fuarthas ón Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, an tUas. Martin Cullen, T.D., agus ón Aire Stáit sa Roinn sin, an tUas. Pat the Cope Gallagher. Is mór ag an Institiúid freisin comhoibriú na n-oifigeach sa Rannóg Sábháilteachta Núicléiche agus na n-oifigeach eile sa Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil i gcónaí. Tugtar aitheantas mór freisin do chomhoibriú cabhrach Ranna eile an Rialtais, institiúidí oideachais tríú leibhéal agus eagraíochtaí eile náisiúnta.

Francis J. Mulligan

An Cathaoirleach

Struchtúr Na Foirne

Feidhmeanna Na hInstitiúide

Is iad príomhfeidhmeanna na hInstitiúide:

- Comhairle a chur ar fáil don Rialtas, don Aire Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil agus d'Airí eile faoi nithe a bhaineann le sábháilteacht raideolaíochta.
- Faisnéis a chur ar fáil don phobal faoi nithe a bhaineann le sábháilteacht raideolaíochta.
- Saotharlann a chothabháil agus a fhorbairt chun leibhéal radaighníomhaíochta in earraí bia agus sa chomhshaoil a thomhas agus chun tábhacht na leibhéal sin do dhaonra na hÉireann a mheas.
- Seirbhís calabrúchán uirlisí agus dáileogmhéadracht pearsanra a chur ar fáil dóibh siúd a bhíonn ag obair le radaíocht ianúcháin.
- Rialáil a dhéanamh, trí mheán ceadúnas, ar choimeád, úsáid, monarú, iompórtáil, iompar, dáileadh, easpórtáil agus diúscairt substaintí radaighníomhacha, feistí ionradúcháin agus foinsí eile radaíochta ianúcháin.
- Cuidiú le pleananna náisiúnta a fhorbairt d'éigeandálacha a d'eascródh as timpistí núicléacha agus chun gníomhú le tacaíocht a thabhairt do na pleananna sin.
- Monatóireacht a dhéanamh ar fhorbairtí thar lear ar fhearaí núicléacha agus ar shábháilteacht raideolaíochta go ginearálta; agus an Rialtas a choinneáil ar an eolas faoi na ciallachais d'Éirinn a bhainfeadh leo sin.

Baill An Bhoird

An 21 Feabhra 2003, d'ímigh téarma oifige Mary Coffey in éag. Ceapadh an tOllamh Kieran Byrne ar an mBord le héifeacht ón 24 Feabhra 2003.

Tháing an Bord le chéile ocht n-uaire i rith na bliana. Léirítear thíos líon na gcruinnithe ar fhreastail gach ball den Bbord orthu, léiríonn an uimhir atá idir lúibíní líon na gcruinnithe a raibh an ball sin i dteideal freastal orthu. Léirítear freisin, i gcás na sé bhall a ainmníodh do cheapachán ar an mBord ag eagraíochtaí áirithe, ainm na n-eagraíochtaí éagsúla a rinne an t-ainmniúchán.

An Cathaoirleach	Francis J Mulligan	8(8)
	William Blunnie <i>Comhairle na nDochtúirí Leighis</i>	5(8)
	Gregory Burke <i>Institiúid Eolaíochta agus Teicneolaíochta Bia in Éirinn</i>	8(8)
	Kieran Byrne	5(7)
	Mary Coffey	1(1)
	Patrick Connellan An Chomhairle Fiaclóireachta	6(8)
	Anita Dowling <i>Cumann Eolaithe Fisice Leighis</i>	5(8)
	Edward Fitzgerald <i>Dámh na Raideolaithe RCSI</i>	4(8)
	James Fitzmaurice	7(8)
	Lesley Malone <i>Cumann Míochaine Núicléiche na hÉireann</i>	6(8)
	Darina Muckian	7(8)
	Adi Roche	5(8)
	Francis J Turvey	7(8)

Príomhfhorbairtí

RADÓN I DTITHE

Rud mór a thainig chun cinn i rith 2003 ab ea gur tugadh faoi deara i mí Iúil go raibh comhchruinnithe radóin thart ar $49,000 \text{ Bq/m}^3$ i dteach in Oileán Chiarraí, Co. Chiarraí. Tá an comhchruinniú sin radóin beagnach 250 oiread an Leibhéil Tagartha náisiúnta do radón, eadhon 200 Bq/m^3 . Ba é sin an leibhéal ab airde a tomhasadh riamh in Éirinn agus tá sé ar cheann de na leibhéil is airde a tomhasadh san Eoraip.

Is ionann nochtadh do radón ag an leibhéal sin agus dáileog bhliantúil radaíochta thart ar 1200 milisiveart (mSv) a bheith á fáil ag an teaghlach sa bhliain. D'fhonn é sin a chur i gcomhthéacs, fuair muintir an tí dáileog 3.4 mSv radaíochta gach lá; an dáileog chéanna radaíochta, a bheag nó a mhór, is a bheadh á fáil ag an ngnáthdhuine a bhfuil cónaí air/uirthi in Éirinn in imeacht bliana.

Chuaigh an Institiúid i mbun gnímh go tapa chun rabhadh a thabhairt d'úinéir an tí faoin leibhéal fíorard radóin agus, ar mholadh na hInstitiúide, fuair sé cuideachta

speisialtóireachta leigheasacháin radóin láithreach chun an comhchruinniú radóin a laghdú. Léirigh tomhas a rinneadh tar éis an obair leigheasacháin sin a bheith déanta go raibh an comhchruinniú radóin laghdaithe go leibhéal faoi bhun 1000 Bq/m^3 agus laghdaíodh an leibhéal sin tuilleadh go 600 Bq/m^3 faoi dheireadh na bliana.

D'fhonn a fháil amach arbh amhlaidh an scéal i gcás tithe eile sa cheantar sin, scríobh an Institiúid chuig thart ar 2500 teaghlach a bhfuil cónaí orthu laistigh de 10 km ó 'theach Oileán Chiarraí' agus cuireadh comhairle orthu tástáil radóin a dhéanamh ar a dtithe. Rinneadh tomhas i ngach teach de chuid an údaráis áitiúil freisin ar iarratas ó Chomhairle Contae Chiarraí.

Tugadh staidéar chun críche i rith na bliana chun tionchar athbhreithniú 1997 ar na Rialacháin Foirgníochta ar leibhéil radóin i dtithe nua a mheas. Éilítear le hathbhreithniú 1997 go gcuirfí bearta coiscitheacha radóin i bhfeidhm i ngach foirgneamh nua a tógadh ón 1 Iúil 1998 i leith.

Léiríonn an staidéar go bhfuil an comhchruinniú radóin ar an meán i bhfad níos ísle i dtithe a tógadh ó 1998 i leith i gcomparáid le tithe a tógadh roimh 1997. Tacaíonn na cinntí sin le torthaí suirbhé a rinneadh roimhe sin a léirigh go mbíonn tionchar dearfach ag bearta coiscitheacha radóin a chuirtear i bhfeidhm agus foirgnimh á dtógáil ar chomhchruinnithe radóin a laghdú.

ÚSÁIDÍ RADAÍOCHT IANÚCHÁIN A RIALÁIL

Baintear úsáid as foinsí radaighníomhacha chun críche cuspóirí éagsúla go háirithe i gcúrsaí tionscail, leighis agus taighde. Baineann rioscaí éagsúla leis na foinsí difriúla sin, ag brath ar a ngníomhaíocht, go háirithe na radanúicléidí a bhíonn iontu, a gcomhdhéanamh, etc. Den mhórchuid tá na rioscaí a bhaineann le húsáid phleanáilte foinsí radaighníomhaíochta ar eolas go maith ag an saol agus déanann údaráis rialála iad a rialú i ngach tír.

Le blianta beaga anuas, áfach, tá an fhadhb ann d'údaráis rialála ar fud an domhain agus iad ag déileáil le fadhb na bhfoinsí sa mhéid is nach mbíonn siad faoi rialú ar chúiseanna éagsúla. D'fhéadfadh daoine nach bhfuil aon eolas acu ar na rioscaí teacht i dteagmháil leis na foinsí "díleachta" sin, b'fhéidir. D'fhág sé sin daoine a bheith gortaithe go dona ag radaíocht agus fiú fuair daoine bás i gcásanna áirithe. I gcásanna eile, ba é an toradh a bhí air ná truailliú suntasach a bheith ann agus bhain costas an-mhór leis na hoibríochtaí nach beag glantacháin.

In Éirinn, mar shampla, i 1990 bhí foinsé radaighníomhach caeisiam -137 i bhfolach in ualach miotal conamair agus rinneadh é a leá, i ngan fhios, i ngléasra Irish Steel in Inis Sionnach, Co. Chorcaí. Ar amhraí an tsaoil, sa chás seo, fuair an t-imscrúdú a rinneadh ina dhiaidh amach nach raibh aon duine nochta dó agus nár truaillíodh an comhshaol. Cruthaíodh ualach mór smúdair a bhí truaillithe agus cuireadh ar ais chuig an coinsíneoir bunaidh é ina dhiaidh sin.

D'fhonn aghaidh a thabhairt ar fhoinsí 'díleachta', tháinig Treoir nua Eorpach i bhfeidhm ag deireadh na bliana, agus ba é an cuspóir a bhí leis sin ná a chinntiú go mbíonn struchtúr rialála agus córais chúil faire agus bainistíochta airgeadais i bhfeidhm ag gach Ballstát san AE chun sábháilteacht foinsí radaighníomhacha díleachta agus ardghníomhaíochta a chinntiú. Ní mór an Treoir sin a bheith curtha i bhfeidhm i reachtaíocht náisiúnta faoi dheireadh 2005. Comhlíonfaidh an córas reatha ceadúnas a rialálann úsáid substaintí radaighníomhacha agus feistí ionradúcháin go leor de cheanglais na Treorach. Tá roinnt beart ann, áfach, ar gá rialacháin bhreise agus/nó bearta riaracháin a chur i bhfeidhm dóibh, b'fhéidir. Is é an díol imní is mó atá ann d'Éirinn ná an ceanglas a bhaineann le saoráid thiomanta stórais radaighníomhaíochta a bhunú d'fhoinsí radaighníomhaíochta atá imithe as úsáid.

SÁBHÁILTEACHT NÚICLÉACH

Bhí cuid mhaith d'obair na mball sinsearach foirne i rith na bliana dírithe ar shábháilteacht núicléach i gcoitinne agus ar chomhairle a chur ar fáil don Rialtas. Bhí ionchur suntasach ó bhail shinsearacha foirne na hInstitiúide de dhíth i gcás trí imeacht go háirithe. Ba iad sin éisteacht cás dlí a thóg Éire faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Dhlí na Mara (UNCLOS) maidir le Gléasra MOX a bheith á fheidhmiú in Sellafield; Cruinniú Aireachta choinbhinsiún OSPAR faoi Chosaint Chomhshaol na Mara san Atlantach Thoir Thuaidh; agus an chéad chruinniú athbhreithnithe de chuid an Chomhchoinbhinsiúin um Shábháilteacht Bhainistíocht Breosla Chaite agus um Shábháilteacht Bhainistíocht Dramhaíola Radaighníomhaí a réachtáladh i mí na Samhna sa Vín.

Is é ról na hInstitiúide sa chás dlí ná comhairleoir eolaíochta leis an Rialtas. I rith na n-ullmhúchán don éisteacht, chuir foireann na hInstitiúide comhairle theicniúil ar fáil faoi gach gné de leibhéil reatha agus stairiúla na ndoirtí radaighníomhacha ó Sellafield isteach i Muir Éireann, mar aon leis an leibhéal truailliúcháin radaighníomhaigh a bhí ann dá mbarr sa chomhshaol mara agus dáileoga radaíochta don daonnacht. Chomhordaigh foireann na hInstitiúide ullmhúchán sraith meastúcháin neamhspleách a rinneadh ar shaincheisteanna sonracha eolaíochta a bhain le cás na hÉireann.

Ag Cruinniú Aireachta Choinbhinsiún OSPAR a tionóladh in Bremen i mí an Mheithimh 2003, chomhaontaigh Airí Comhshaoil ó na Páirtithe Conarthaíochta ar mhodh chun bunluachanna a chinneadh maidir le doirteadh substaintí radaighníomhacha isteach i gcomhshaol na mara. Baineann tábhacht nach beag le bunluachanna a bheith leagtha síos i gcomhthéacs doirtí rialta ó Sellafield mar go mbainfear úsáid as na leibhéil chomhaontaithe chun measúnú a dhéanamh ar a mhéid is atá páirtithe conarthaíochta, lena n-áirítear an Ríocht Aontaithe, ag cur laghduithe leanúnacha agus suntasacha i bhfeidhm i gcás doirtí de réir straitéis OSPAR maidir le Substaintí Radaighníomhacha, straitéis ar glacadh léi ag cruinniú Aireachta Choimisiún OSPAR i 1998.

Rinne foireann na hInstitiúide ionadaíocht ar Éirinn freisin ag an gcéad chruinniú den Chomhchoinbhinsiún um Shábháilteacht Bhainistíocht Breosla Chaite agus um Shábháilteacht Bhainistíocht Dramhaíola Radaighníomhaí a réachtáladh i mí na Samhna. Is é cuspóir an Choinbhinsiúin sin ná a chinntiú go ndéanann tíortha a ndramhaíl radaighníomhach agus breosla núicléach chaite a bhainistiú. Tá sé d'obleagáid ar gach páirtí conarthaíochta tuairisc a chur i láthair faoi stádas a chlár náisiúnta. Cé go mbíonn líon na dramhaíola radaighníomhaí a tháirgtear in Éirinn sách beag, léiríodh imní go bhfuil saoráid stórála dramhaíola fós le bunú in Éirinn.

Fhoireann agus Acmhainní

AN FHOIREANN

45 duine a bhí ar fhoireann na hInstitiúide ag deireadh 2003. Rud suntasach a tharla i dtreo dheireadh na bliana ná gur earcaíodh fisiceoir míochaine le bheith ina ball den tSeirbhís Rialála.

De thoradh riachtanais bhreise a bheith ann do chomhairle theicniúil agus eolaíochta chun tacaíocht a thabhairt do chaingne dlí an Rialtais i gcoinne Sellafield, lorg an Institiúid faomhadh sa bhliain go mbunófaí post sealadach mar Phríomh-Oifigeach Eolaíochta. Fuarthas faomhadh i mí na Bealtaine 2003 agus dá thoradh sin líonadh folúntais ag gráid Oifigigh Shinsearaigh Eolaíochta agus Oifigigh Eolaíochta freisin.

I rith na bliana, bunaíodh Foireann Tionscadail chun cuidiú le cur i ngníomh an Chórais Forbartha agus Bhainistíochta Feidhmíochta laistigh den Institiúid. Rinneadh tairiscintí a eisiúint chun oiliúint a chur ar fáil agus dámhadh conradh i dtreo dheireadh na bliana. Tá an oiliúint beartaithe do thús 2004.

COMHIONANNAS

Tá an Institiúid tiomanta do bheartas comhionannas deiseanna i ngach gné dá cuid gníomhaíochtaí. Tugtar aird ar leith don chomhionannas i gcúrsaí earcaíochta, coinníollacha fostaíochta agus teacht ar ardú céime, oiliúint agus forbairt ghairme. Aithníonn an Institiúid gur chuid thábhachtach de bheartais chomhionannais is ea socrúithe solúbtha oibre agus feidhmíonn sé scéimeanna cosúil le fleisc-am, saoire staidéir, sosanna gairme agus obair chomhroinnte.

COMHPHÁIRTÍOCHT AGUS RANPHÁIRTEACHAS

Cuireann Fóram Rannpháirteachais na hInstitiúide, a bunaíodh faoi théarmaí an Achta um Páirteachas Lucht Oibre (Fiontair Stáit), 1988, sásra fo-Bhoird ar fáil chun dul i gcomhairle leis an bhfoireann ag gach leibhéal san eagraíocht faoi nithe a imríonn tionchar ar fheidhmíocht agus ar éifeachtacht na hInstitiúide. Tagann an Fóram Rannpháirteachais le chéile go rialta i rith na bliana, agus in 2003 bhí ról tábhachtach aige maidir le freastal ar riachtanais an Chláir um Nuachóiriú, clár a ndéantar foráil dó faoi Dhul Chun Cinn a Chothú.

SEIRBHÍS DO CHUSTAIMÉIRÍ

Tá an Institiúid tiomanta do sheirbhísí ar ardchaighdeán a chur ar fáil do gach custaiméir i raon iomlán gníomhaíochta dá cuid. Tá Cairt um Sheirbhís do Chustaiméirí i bhfeidhm a leagann amach ár dtiomantais dár gcustaiméirí. Déanann an Bord Creidiúnúcháin Náisiúnta creidiúnú ar sheirbhísí tomhais uile na hInstitiúide.

SÁBHÁILTEAGHT, SLÁINTE AGUS LEAS

Tá an Institiúid tiomanta do ghníomhú go hiomlán de réir cheanglais na reachtaíochta a bhaineann le sábháilteacht, sláinte agus leas ag an obair. De réir fhorálacha an Achta um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair, 1989, tá coiste sábháilteachta i bhfeidhm agus toghann baill foirne Oifigeach Sábháilteachta. Tá ráiteas sábháilteachta curtha le chéile agus déantar é a choinneáil faoi athbhreithniú leanúnach.

AIRGEADAS

€4.1 milliún a bhí in ioncam na hInstitiúide in 2003 agus ba é a bhí ann ná deontas i gcabhair €3.068 milliún agus tuilleamh €1.032 milliún ó sheirbhísí dáileogmhéadrachta, teastasú táirgí agus seirbhísí eile, táillí ceadúnais, conarthaí taighde agus comhairleoireachta. €400,000 a bhí sa chaiteachas caipitiúil. Sháraigh an t-ioncam don bhliain an caiteachas le €81,968.

Comhlíonann an Institiúid gach rialachán soláthair agus tá nósanna imeachta leagtha atá síos aici a chinntíonn go n-íoctar gach sonrasc a fhaightear laistigh de na teorainneacha ama a shonraítear ar na sonraisc sin nó laistigh den teorainn ama reachtúil sa chás nach luaitear tréimhse go sonrasc.

FUINNEAMH AGUS ÉIFEACTHAGH

Tá na moltaí a rinne an grúpa oibre foirne a bunaíodh in 2001 de réir chinneadh an Rialtais go dtuairisceadh

comhlachtaí Stáit gach bliain faoi bhearta chun fuinneamh a spáráil curtha i ngníomh a bheag nó a mhór. Go háirithe, tá córais soilsiúcháin a spárálann fuinneamh in úsáid anois ar fud an fhoirgnimh agus cuirtear i gcuimhne don fhoireann soilse oifige agus ríomhairí a chasadh as nuair nach mbíonn siad in úsáid.

Tá clár oibre an ghrúpa oibre leathnaithe anois agus áirítear air bainistíocht dramhaíola agus athchúrsáil agus táthar ag iarraidh ar an bhfoireann faoi láthair moltaí a dhéanamh faoi bhealaí ina bhféadfaí líon dramhaíola na hoifige agus eile, cosúil le hábhair shaotharlainne, a ghineann an Institiúid a laghdú.

TEICNEOLAÍOCHT FAISNÉISE

Fearacht beagnach gach eagraíochta nua-aimseartha, tá teicneolaíocht faisnéise (IT) ag leanúint ar aghaidh de bheith ag glacadh ról lárnach sa bhealach ina ndéanann an Institiúid a cuid gnó. Baineann an fhoireann, agus iad i mbun a gcuid oibre ó lá go lá, úsáid as raon leathan cumarsáidí leictreonacha, feidhmchlár bunachair shonraí, bogearraí eolaíochta agus uirlisí oifige. Tá an ról a imríonn an fhoireann tacaíochta IT, dá bhrí sin, níos tábhachtaí ná riamh d'obair na hInstitiúide.

Agus níos mó is níos mó víreas ríomhaireachta, cur isteach mailíseach agus turscar ar an bhfód, tá slándáil líonra an-tábhachtach anois do ranna IT i ngach áit agus tá an tslándáil ina cuid mhór den ualach oibre a dhéanann roinn IT na hInstitiúide. I rith na bliana fostaíodh comhairleoirí neamhspleách chun iniúchadh slándála a dhéanamh ar chórais na hInstitiúide. Cé nar thug siad aon mhórfhadhbanna slándála faoi deara, rinne na comhairleoirí roinnt moltaí ar mhaithe le feabhsúchán agus tá siad sin curtha i ngníomh againn.

I rith 2003 thug an Institiúid córas taifeadta Fleisc-ama gréasánbhunaithe isteach. Tugann an córas seo, a tháinig in áit an tseanchórais clogchárd-bhunaithe, deis d'úsáideoirí clogáil isteach, coigeartuithe a chur isteach agus iarratais ar shaoire a dhéanamh ó Ríomhaire Pearsanta ar bith. Cuireann an córas faisnéis mhionsonraithe ar fáil faoi am a oibríodh, faoi theidlíochtaí fleisc-ama agus saoire bliantúla d'úsáideoirí, do mhaoir agus do riarthóirí agus is é an toradh atá air ná éifeachtacht a bheith méadaithe ar fud na heagraíochta.

I measc na bhforbairtí suntasacha eile i rith na bliana bhí bunachar sonraí dáileogmhéadrachta agus córais chuntasaíochta a nascadh, freastalaí poist na hInstitiúide a uasghrádú agus feabhsuithe a chur i ngníomh maidir le bunachair sonraí rialála agus dháileogmhéadrachta. Forbairt ar bhain tábhacht ar leith léi i rith 2003 ba ea beartais úsáide IT a thabhairt isteach a chlúdaíonn líonra ríomhaireachta agus córas teileafóin na hInstitiúide.

Taighde agus Monatóireacht Chomhshaoil

Is iad príomhchuspóirí na Saotharlainne Comhshaoil ná leibhéal radaighníomhaíochta a thomhas sa chomhshaoil talún agus mara araon agus a dtionchar ar mhuintir na hÉireann a mheas. Déantar roinnt clár cuimsitheacha monatóireachta chun na cuspóirí sin a bhaint amach. Tá líon agus cineálacha na samplaí a ndearnadh tástáil orthu i rith 2003 leagtha amach i dTábla 1.

Tá torthaí na n-análísithe sin foilsithe faoi gach dara bliain sna tuarascálacha: *Radioactivity Monitoring of the Irish Marine Environment agus an Environmental*

Radioactivity Surveillance Programme, atá ar fáil ar láithreán gréasáin na hInstitiúide: www.rpii.ie.

Leagann an tSaotharlann Chomhshaoil béim láidir ar rialú cáilíochta agus ar dhearbhú cáilíochta agus is í an t-ionad náisiúnta ainmnithe í chun radaighníomhaíocht i mbia-earraí a thomhas. Déantar sárchleachtas a chinntiú mar go ndéanann Bord Creidiúnúcháin Náisiúnta na hÉireann creidiúnú go Caighdeán Idirnáisiúnta ISO 17025 ar na nósanna imeachta a úsáideann an tsaotharlann chun bia-earraí a thástáil.

Tábla 1: Tástáil Radaighníomhaíochta ar Shamplaí Comhshaoil agus Bia-earraí, 2003

Cineál Sampla	Líon
Aer	497
Mairteoil	50
Uaineoil	64
Muiceoil/Éanlaith Chlóis	55
Uisce Óil	434
lasc agus Sliog-iasc	228
Sáille, feamainn agus dríodar	200
Bainne agus táirgí déiríochta	458
Bia-earraí eile	195
Breiseáin bhia agus cógaisíocht	225
Ilghnéitheach	72
Iomlán	2478

COMHSHAOL NA MARA

Cé gur foinsí nádúrtha is cúis le formhór na radaighníomhaíochta i gcomhshaoil na mara, imríonn roinnt foinsí saorga an truaillithe radaighníomhaíochta tionchar ar uisce cósta na hÉireann. Is í an fhoirse is suntasaí díobh sin ná dramhaíl radaighníomhaíochta íseal-leibhéil a bheith á doirteadh ó ghléasra athphróiseála breosla núicléach British Nuclear Fuels plc (BNFL) atá suite i Sellafield in Cumbria in iarthuaisceart Shasana.

Déanann foireann na hInstitiúide le cabhair ó Oifigigh um Cháilíocht lascaigh de chuid na Roinne Cumarsáide, Mara agus Acmhainní Nádúrtha an clár monatóireachta a fheidhmiú. I rith 2003, bailíodh samplaí de raon leathan speicis éisc agus sliog-éisc ó mhórchalaí agus ó cheantair uiscshaothrúcháin. Bailíodh sáille, feamainn agus dríodar freisin ó ionaid ar fud an chósta agus ó iarthar Mhuir Éireann trí úsáid a bhaint as Árthach Taighde na hInstitiúide Mara, an *Celtic Voyager*.

Is é an chonair nochtaidh is suntasaí do mhuintir na hÉireann i gcónaí ná iad a bheith ag ithe bia mara. Measadh an dáileog a bhíonn á fáil ag tomhaltóirí a itheann go leor bia mara (20 g de shliog-iasc agus 200 g d'iasc sa lá) ná dáileog níos lú ná 2 micrisíveart (μSv) do 2003 atá cosúil le figiúirí 2001 agus 2002. Is féidir an dáileog sin a chur i gcomparáid le dáileoga a thagann ó radanúicléidí, polóiniam-210, a bhíonn ann go nádúrtha i mbia mara a mheastar a bheith ag 148 μSv ; agus leis an meándáileog bhliantúil 3620 μSv a fhaigheann duine de mhuintir na hÉireann ó gach foirse radaíochta. Faightear dáileog bheag bhreise má chaitear am le gníomhaíochtaí

cosúil le bádóireacht, snámh, am a chaitheamh ar thránna agus iascaireacht.

In 2003, fuair staidéar sa Ríocht Aontaithe a bhí coimisiúnaithe ag Greenpeace agus déanta ag Southampton University rianta teicnéitiam-99 a doirteadh ó Sellafield i mbradán úr agus deataithe a tháinig ó fheirmeacha éisc in Albain. I bhfianaise imní an phobail in Éirinn faoi na torthaí sin, tógadh samplaí de bhradán deataithe, de mhaicréal deataithe agus de bhradán úr na hÉireann agus Alban ó ollmhargaí in Éirinn agus rinneadh anailís orthu don mhéid teicnéitiam-99 a bhí iontu. Fuarthas teicnéitiam-99 i gceann amháin de na samplaí a ndearnadh anailís orthu (maicréal deataithe Alban) agus bhí an leibhéal sin inchurtha leis na leibhéil sin a fhaightear i samplaí de bhia mara a ndéantar anailís orthu go rialta mar chuid den chlár monatóireachta mara. De bhrí go bhfuil an dáileog san aonad gníomhaíochta i bhfad níos lú i gcás teicnéitiam-99 i gcomparáid le caeisiám-137, is ionann teicnéitiam-99 agus 30% den dáileog shaorga radanúicléide a fhaigheann tomhaltóir in Éirinn, agus is ann do thart ar 60-70 % den dáileog sin de bharr caeisiám a bhfuil Sellafield mar fhoirse dó.

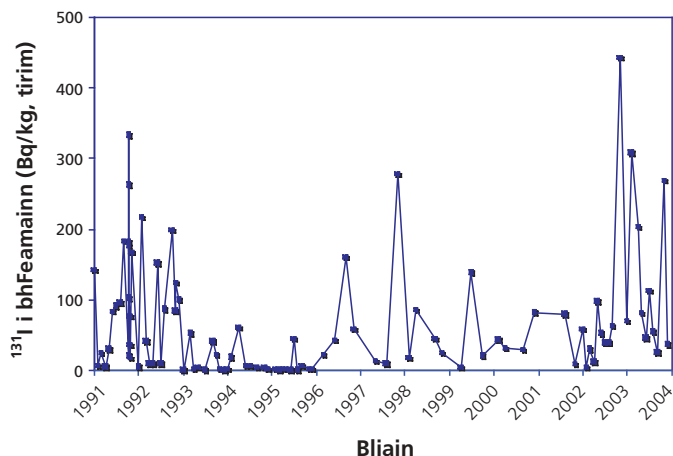
In 2003, ghlac an Institiúid páirt in athbhreithniú ilghníomhaireachta ar mhonatóireacht chomhshaoil reatha agus mholta in uisce mara, cósta agus inbhir na hÉireann arna déanamh ag an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) i gcomhar leis an Institiúid Mara, le Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra agus le Met Éireann. Foilsíodh an *'The National Environmental Monitoring Programme for Transitional, Coastal and Marine Waters'* i bplécháipéis. Leagann an cháipéis sin amach rólanna reatha agus amach anseo mhonatóireachta agus tuairiscithe comhlachtaí náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla, d'fhonn cosaint chomhshaoil mara na hÉireann a threorú agus caighdeán an chomhshaoil sin d'úsáid na daonnachta a chosaint. Glactar ceanglais Threorach an AE agus tiomantas eile, cosúil leis na cinn sin a thagann as Coinbhinsiún OSPAR, san áireamh sa chlár agus, ach é a bheith curtha i ngníomh, cinnteoidh sé éifeachtacht, cumarsáid agus comhoibriú méadaithe sa mhonatóireacht mara in Éirinn.

Tá dreidireacht rithábachtach chun loingseoireacht a chinntiú i gcuanta, i gcalaí agus in uisce intíre agus d'fhorbairt saoráidí calafoirt, agus déantar formhór an ábhair a bhaint aníos agus a dhiúscairt san fharrage. Tá formhór mór an ábhair a ndéantar dreidireacht air ar fud an domhain cosúil le dríodar neamhchorraithe in uisce intíre agus cósta de bharr é a bheith mar atá. Tá céatadán níos lú den ábhar a ndéantar dreidireacht air truaillithe ag gníomhaíocht na daonnachta, lena n-áirítear radaighníomhaíocht, agus ní mór srianta comhshaoil a chur i bhfeidhm agus an dríodar sin á ndiúscairt.

Cuireadh tús le dramhaíl a dhiúscairt san fharraige ar bhonn domhanda faoi Choinbhinsiún Dumpála Londain (1972). I rith 2003, lean an tSaotharlann Chomhshaoil ar aghaidh ag déanamh tástálacha radaighníomhaíochta ar ábhar a ndearnadh dreidireacht air thar ceann cuideachtaí a bhí i mbun na hoibre dreidireachta d'fhonn comhlíonadh an choinbhinsiúin sin a chinntiú.

Déantar raon radanúiclídí gearrshaoil a úsáidtear chun othair a dhiagnóisiú agus a chóireáil a scaoileadh isteach in uiscí chósta na hÉireann via córais séarachais. Maidir le ceann díobh sin, iaidín-131, is é an t-aon radanúiclíid amháin é a fuarthas in uiscí chósta na hÉireann. De bhrí gur eol dúinn go gcomhchruinníonn an radanúiclíid sin i bhfeamainn, bailíonn an tSaotharlann Comhshaoil samplaí feamainne gach mí agus déantar anailís orthu. Tá torthaí na monatóireachta sin ó 1991 i leith leagtha amach go hachomair i bhFíor 1. Tá leathré sách gairid (8 lá) ag iaidín-131 agus is úsáid idirthréimhseach a bhaintear as i gnáthaimh leighis, agus dá bhrí sin bítear ag súil leis na héagsúlachtaí móra sna sonraí. Mar chuid dá tiomantais faoi OSPAR, ní mór d'Éirinn measúnuithe ar thiochar comhshaoil a dhéanamh ar dhoirtí mara. Cuireadh tús leis an obair sin in 2003 nuair a rinneadh anailís ar shamplaí a bailíodh i gcéimeanna éagsúla i ngléasra nua cóireála fuíolluisce Bhaile Átha Cliath tar éis méid suntasach iaidín-131 a bheith riarta in ospidéal i mBaile Átha Cliath. Léiríonn na réamhthorthaí gur bhain na comhchruinnithe san fhuíolluisce buaic amach an lá tar éis iaidín-131 a bheith riarta. Tá obair bhreise ar bun agus déanfar cinneadh faoin ngá atá le humair choinneála a chur isteach chun doirtí iaidín-131 a laghdú ó ospidéal áirithe ag deireadh 2005.

Fíor 1. Iaidín-131 Comhchruinnithe Gníomhaíochta in *Fucus vesiculosus* ó Oileán an Bhulla (Bq/kg, tirim), 1991-2003

Mar achoimre, tá na dáileoga a fhaigheann daoine a bhfuil cónaí orthu in Éirinn sa lá atá inniu ann de bharr radaighníomhaíochta i gcomhshaoil na mara fós an-bheag agus níl riosca suntasach sláinte ag baint leo. Is é comhairle na hInstitiúide, dá bhrí sin, ó thaobh pheirspectíocht na raideolaíochta de go bhfuil sé sábháilte bia mara a thugtar i dtír i gcalafoirt iascaigh na hÉireann a ithe agus nach gá aon athrú a dhéanamh ar ghníomhaíocht áineasa nó ar obair a bhíonn ar siúl san fharraige.

COMHSHAOL NA TALÚN

Déanann an clár monatóireachta talún measúnú ar na leibhéil radaighníomhaíochta a bhíonn sa chomhshaoil sin agus ar an tionchar a bhíonn acu ar an daonnacht. Bíonn radanúiclídí saorga agus cinn a tharlaíonn go nádúrtha i gcomhshaoil na talún. Ar chuid den radaighníomhaíocht shaorga tá: doirtí údaráithe ó fhearais núicléacha, aschur ó thimpiste Chernobyl i 1986 agus ó thástálacha a rinneadh san atmaisféar ar arm núicléach sna 1950idí agus sna 1960idí.

Déantar monatóireacht radaighníomhaíocht i gcaithnín aer-iompartha, i mbia-earraí agus i gcaoirigh ar thalamh ard le cúnamh ón Roinn Talmhaíochta agus Bia, Met Éireann, Údarás Sábháilteachta Bia na hÉireann, Údarás Áitiúla, Boird Sláinte agus táirgeoirí tráchtála.

I rith 2003, lean monatóireacht ar radaighníomhaíocht aer-iompartha ar aghaidh i naoi stáisiún ar fud na tíre agus rinneadh monatóireacht ar astaíróidí gáma i stáisiún amháin aershamplála ardoirte. I dtreo dheireadh na bliana, cheannaigh an Institiúid córas nua aershamplála ardoirte, agus cuireadh isteach i Roinn na Fisice Turgnamhaí é i gColáiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath. Bíonn ráta aersreafa an aonaid sin idir 2000 agus 2500 méadar ciúbach san uair (m^3/h) de ghnáth, i gcomparáid le gnáthráta sreafa idir 30 agus 60 m^3/h a bhaineann an córas ardoirte atá in úsáid faoi láthair amach. Nuair a bheid sé coimisiúnaithe go hiomlán, tabharfaidh an córas sin deis chun méadú suntasach a dhéanamh ar chruinneas na dtomhas a dhéantar ar radanúiclídí gáma-astaíochta cosúil le caesium-137.

Rinneadh leibhéal crioptón-85 san aer a thomhas gach coicís i gCluain Seach, Baile Átha Cliath. Scaoiltear crioptón-85 isteach san atmaisféar de thoradh athphróiseáil breosla núicléach. De bharr gur beag acmhainn a bhíonn aige imoibriú le hábhair eile, scaipeann sé go cothrom ar fud atmaisféar an domhain laistigh de chúpla bliain tar éis a scoilte. $1.4 Bq/m^3$ an meán-chomhchruinníú a bhí ann in 2003, cosúil leis an leibhéal sin a tomhasadh in 2002 ($1.2 Bq/m^3$) agus in 2001 ($1.3 Bq/m^3$) agus bíonn na dáileoga an-iseal dá bharr.

I gcomhar le húdarás Sábháilteachta Bia na hÉireann (FSIA), cuireadh tús le Total Diet Study i rith 2003. Ba é an aidhm a bhí leis sin ná nochtheadh mhuintir na hÉireann do raon ábhar salaithe i mbia-earraí a mheas. Chuige sin tá an tSaotharlann Comhshaoil ag tomhas na radaighníomhaíochta atá le fáil in thart ar 100 sampla de bhia-earraí lena n-áirítear arbhair, táirgí déiríochta, glasraí, torthaí, feoil, bia mara, deochanna meisciúla, subha, olaí agus bia 'beir leat'. Táthar ag súil go mbeidh an staidéar tugtha chun críche in 2004.

Leanadh ar aghaidh in 2003 ag déanamh monatóireachta ar bhia-earraí a itheann muintir na hÉireann in asraonta móra lónadóireachta. Rinneadh leibhéil radanúicléidí gáma-astaíochta a thomhas i samplaí ó Bhaile Átha Cliath agus ó Dhún Dealgan chun tábhacht an bhiashlabhra a mheas mar chonair nochtaidh don phobal. Léiríonn na torthaí nach aon díol imní don phobal iad na leibhéil radaighníomhaíochta i mbia-earraí.

Rinneadh anailís ar thart ar sheasca sampla d'eorna, cruithneacht agus coirce a fhásann sna príomhréigiúin d'fhás arbhair sa tír do radanúicléidí gáma-astaíochta i rith na bliana. Bailíodh bainne gach mí ó 10 ngléasra próiseála bainne agus rinneadh anailís air do strointiam-90 agus caesium-137.

Tá aschur caesium-137 ó thimpiste Chernobyl fós le fáil i gceantair áirithe ar thalamh ard agus leanadh ar aghaidh in 2003 le monatóireacht a dhéanamh ar chaoirigh ar thalamh ard i rith mhíonna féarachta an tsamhraidh agus ag am a marú. Rinne oifigigh na Roinne Talmhaíochta agus Bia monatóireacht ar 1108 caora san iomlán i seamlais ar fud na tíre agus rinne foireann na hInstitiúide monatóireacht ag suíomh taighde ar thalamh ard i gCo. an Chabháin. Níor léirigh aon cheann de na caoirigh a ndearnadh monatóireacht orthu leibhéil caesium-137 níos airde ná 600 Bq/kg agus bhain leibhéil níos lú ná 200 Bq/kg le 95% díobh. Rinneadh anailís ar shamplaí d'uain chun caesium-137 a bhrath.

Léiríonn torthaí an chláir mhonatóireachta talún go bhfuil leibhéil radaighníomhaíochta sa chomhshaoil talún fós an-íseal i rith 2003 agus go bhfuil siad, den chuid is mó, faoi bhun leibhéil na braiteachta agus dá bhrí sin níl aon tábhacht raideolaíoch ag baint leo do mhuintir na hÉireann.

RADAIGHNÍOMHAÍOCHT I DTÁIRGÍ A EASPÓRTÁILTÉAR

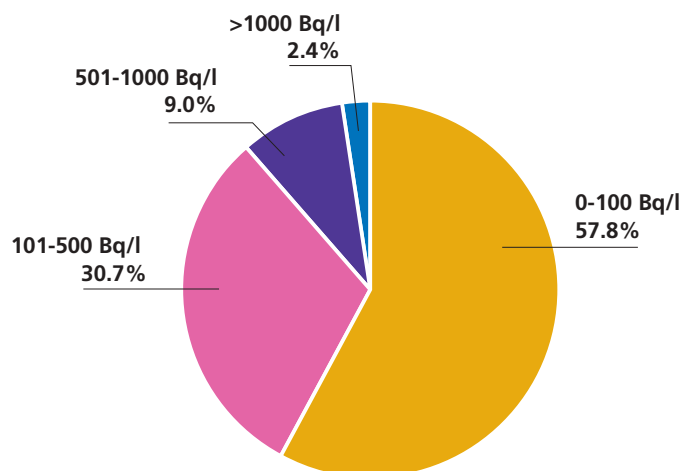
I rith 2003 lean an tSaotharlann Comhshaoil ar aghaidh lena seirbhísí tástála agus deimhniúcháin d'easpórtálaithe Éireannacha a easpórtáilann bia-earraí agus earraí eile. D'éisigh an tSaotharlann 4581 teastas i gcomparáid le 4587 teastas in 2002 agus 4273 in 2002, rud a léiríonn go mbíonn éileamh leanúnach ar an tseirbhís sin.

RADAIGHNÍOMHAÍOCHT IN UISCE ÓIL

Déantar monatóireacht ar an radaighníomhaíocht i soláthairtí uisce óil phoiblí i ngach contae uair amháin gach ceithre bliana ar a laghad. Ba iad na contaetha a ndearnadh monatóireacht orthu in 2003 ná Corcaigh, Baile Átha Cliath, Gaillimh, Ciarraí, Luimneach, Tiobraid Árann, Port Láirge, Loch Garman agus Cill Mhantáin. Rinneadh samplaí a thomhas dá ngníomhaíocht alfa iomlán, a ngníomhaíocht béite iomlán agus comhchruinnithe tritiam. Léiríonn na torthaí go dtagann na leibhéil radaighníomhaíochta sna soláthairtí sin le treoirlínte idirnáisiúnta agus nach aon díol imní iad.

I rith 2003, d'fhoilsigh an Institiúid torthaí staidéir phiolótaigh a rinneadh ar radón in uisce óil. *Radon in Drinking Water in Co. Wicklow – a Pilot Study*. Roghnaíodh Cill Mhantáin go príomha ar an mbonn go bhfios dúinn go mbíonn níos mó radón le fáil san aer i dtithe i gcodanna áirithe den tír agus baineann go leor cónaitheoirí úsáid as soláthairtí príobháideacha dá n-uisce óil. Rinneadh comhchruinnithe gníomhaíochta radón a thomhas i soláthairtí príobháideacha uisce óil in 166 teach sa chontae. Bhí comhchruinnithe gníomhaíochta níos airde ná leibhéil tagartha an Choimisiúin Eorpaigh 1000 Bq/l ag baint le ceithre theach. Ba é comhairle na hInstitiúide na dul i mbun gníomh leigheasúcháin chun na leibhéil radón a laghdú sna soláthairtí sin. Tá torthaí an tsuirbhé tríd is tríd leagtha amach i bhFíor 2. Léiríonn meastacháin dáileoga a rinneadh bunaithe ar na tomhais a rinneadh sa staidéar seo go bhféadfadh go mbainfeadh riosca suntasach breise sláinte, san fhadtréimhse, do thomhaltóirí áirithe a bhraitheann ar na soláthairtí sin mar a bpríomhfhoinsé uisce de bharr radón a bheith san uisce óil.

Fíor 2. Leibhéil Radón in 166 Soláthar Príobháideach Uisce Óil i gCo. Chill Mhantáin

TAIGHDE RADAI-ÉICEOLAÍOCHTA MARA

Cé go bhfuil laghdú suntasach tagtha ar dhoirtí radacaeisiam agus plútóiniam as Sellafield ón am ab airde doirte sna 1970idí, níl na comhchruinnithe in uisce Mhuir Éireann tar éis titim chomh tapa sin. Is toradh é sin ar chéatadán suntasach de na radanúiclídí a bhí bailithe le chéile ar dhríodar ghrinneall na farraige a bheith á scaoileadh ar ais isteach san uisce de réir a chéile. Bhain na próisis a bhí i gceist le tionscadal taighde idirnáisiúnta ceithre bliana dár teideal REMOTRANS inar ghlac an Institiúid páirt. Tugadh an tionscadal, a bhí páirtmhaoinithe ag an Aontas Eorpach agus ina raibh 12 shaotharlann in ocht dtír páirteach, chun críche ag deireadh 2003.

Céim bhunúsach chun tuiscint a fháil ar thionchar poitéinsiúil na 'foinse' radanúiclídí sin ar uiscí chósta na hÉireann is ea líon iomlán na radanúiclídí a shocraigh i ndríodar Mhuir Éireann thiar a dhéanamh amach. Chun é sin a bhaint amach bailíodh 23 croí dríodair ó Mhuir Éireann thiar agus rinneadh anailís orthu féachaint cé mhéad radacaeisiam agus plútóiniam a bhí iontu. Ó thorthaí na hanailíse, meastar go bhfuil thart ar 120 teiribeicireil (TBq) caeisiám-137 agus 20 TBq plútóiniam-239,240 leagtha síos sa dríodar in iarthar Mhuir Éireann. Léiríonn torthaí na comhchruinnithe is airde radaighníomhaíochta sna bainc láibe amach ón gcósta thoir thuaidh agus tagann siad le staidéir a rinneadh ar Mhuir Éireann roimhe seo.

Mar chuid de thionscadal REMOTRANS freisin, rinneadh amanna iompair radanúiclídí ó phointe a ndoirt go hionaid éagsúla ar Chósta na hÉireann a mheas ó thomhais dhíreacha. Trí úsáid a bhaint as na sonraí sin, meastar go mbeadh bíog radanúiclídí intuaslagtha a fhágann Sellafield intomhaiste den chéad uair ar chósta thoir na hÉireann thart ar shé mhí níos déanaí agus laistigh de thart ar cheithre bliana bheidís inbhraite ar an gcósta thiar.

Radaighníomhaíocht Nádúrtha

Tá an Rannóg um Radaighníomhaíocht Nádúrtha de chuid na hInstitiúide freagrach as monatóireacht a dhéanamh ar fhoinsí nádúrtha radaíochta i dtithe cónaithe agus in ionaid oibre, lena n-áirítear scoileanna. Is é gás radóin an príomhdhiól spéise mar gurb ionann é agus os cionn 60% den dáileog iomlán radaíochta a fhaigheann daonra na hÉireann. Cuireann saotharlann radóin na hInstitiúide seirbhís tomhaiste radóin ar fáil d'fhostaithe agus don phobal. Tá an tsaotharlann radóin creidiúnaithe go ISO 17025 agus tá an Institiúid tiomanta do chaighdeán ard seirbhíse a chothú do gach custaiméir dá cuid.

Déanann an Roinn um Radaighníomhaíocht Nádúrtha feidhm rialála na hInstitiúide faoi Chuid 6 den Ordú fán Acht um Chosaint Raideolaíoch, 1991 (Radaíocht Ianúcháin), 2000, Ionstraim Reachtuil Uimhir 125 de 2000, a rialaíonn nochta d'fhoinsí nádúrtha radaíochta san ionad oibre. I dteannta gás radóin, d'fhéadfadh díol imní a bheith ag baint le nochtheadh d'fhoinsí eile nádúrtha radaíochta in ionaid oibre shonracha, cosúil le tionscal an

gháis agus táirgeadh leictreachais trí mhóin agus gual a dhó. Tá nochtheadh aerchriúna do radaíocht chosmach faoi réir rialála faoi S.I Uimh. 125 de 2000 freisin, S.I. a éilíonn go gcoinneodh an t-aeroibritheoir taifid faoi na dáileoga sin.

RADÓN I DTITHE

I rith 2003, rinne seirbhís bhainistíochta radóin na hInstitiúide 1160 tomhas i dtithe ar iarrataí na dteaghlach iontu. Astu sin, bhí comhchruinnithe os cionn an Leibhéil Tagartha náisiúnta do radón, eadhon 200 beicireil sa mhéadar ciúbach (Bq/m^3), ag baint le 181 acu. Ó chuir an Institiúid tús lena clár radóin, tá thart ar 2750 teach cónaithe aitheanta aici ag a bhfuil comhchruinnithe bliantúla radóin os cionn an Leibhéil Tagartha náisiúnta, eadhon 200 beicireil sa mhéadar ciúbach (Bq/m^3). Is ionann é sin agus 3% den 91,000 áitreabh a meastar a bhfuil comhchruinnithe radóin acu atá níos mó ná an Leibhéil Tagartha bunaithe ar an Suirbhé Náisiúnta Radóin.

I mí Iúil 2003, fuarthas amach trí ghnáth-thomhas radóin a rinneadh i dteach in aice le hOileán Chiarraí i gCo. Chiarraí go raibh comhchruinnithe radóin thart ar 49,000 Bq/m³ ann, an comhchruinniú radóin ab airde riamh a taifeadhadh i dteach ar bith in Éirinn. Fiú amháin de réir caighdeán idirnáisiúnta, tá comhchruinniú radóin chomh hard sin an-neamhghnách de bhri go bhfuil sé beagnach 250 oiread níos airde ná an Leibhéal Tagartha náisiúnta do radón i dtithe cónaithe. Ba é an dáileog radaíochta a bhain leis sin do mhuintir an tí ná 1200 milisiveart (mSv), dáileog atá 300 oiread níos airde ná an mheándáileog in Éirinn ó gach foinsé do radaíocht ianúcháin.

Thaistil beirt bhall foirne go hOileán Chiarraí chun ciallachais na dtorthaí a phlé le húinéir an tí agus chun socrúithe a dhéanamh maidir le tomhais radóin a dhéanamh sna tithe máguaird. Ina dhiaidh sin, scríobh an Institiúid chuig gach 2500 líon tí i gceantar Oileán Chiarraí agus cuireadh an tomhas ard sin in iúl dóibh agus moladh dóibh go ndéanfaidís a gcuid tithe a sheiceáil do radón. Ina theannta sin, d'oibrigh an Institiúid go dlúth le Comhairle Contae Chiarraí chun socrú a dhéanamh go ndéanfaí gach teach de chuid an údaráis áitiúil a thomhas do radón agus d'oibrigh an Institiúid leis na meáin áitiúla chun aird a tharraingt ar na contúirtí a bhaineann le radón.

Ar mholadh ón Institiúid, ghlac úinéir an tí céimeanna láithreach chun an comhchruinniú radóin a laghdú ina theach cónaithe trí chuideachta speisialtóireachta leigheasacháin radóin a fháil isteach. Rinne an Institiúid tomhais tar éis an obair leigheasacháin a bheith déanta agus léiríodh go raibh laghdú suntasach tagtha ar na comhchruinnithe radóin fadtréimhseacha go níos lú ná 600 Bq/m³. Tá sé molta ag an Institiúid go ndéanfadh úinéir an tí machnamh ar obair bhreise leigheasacháin a dhéanamh chun an comhchruinniú radóin a laghdú tuilleadh.

Éilítear le hathbhreithniú a rinneadh i 1997 ar na "Rialacháin Foirgníochta – Cuid C (Láithreán a Réiteach)" go gcuirfí bearta coiscitheacha radóin i bhfeidhm i ngach foirgneamh nua a tógadh ón 1 Iúil 1998 i leith. Tugann Cáipéis Treorach Teicniúla C treoir faoi conas ceanglais Chuid C a chomhlíonadh. Chuir suirbhé a rinneadh roimhe sin in Inis comparáid idir comhchruinnithe radóin i dtithe a tógadh i ndiaidh mhí Iúil 1998 le sonraí a fuarthas ón Suirbhé Náisiúnta Radóin. Measadh dá ndéanfaí comparáid idir na comhchruinnithe radóin i dtithe a tógadh sna blianta díreach roimh mhí Iúil 1998 agus díreach ina diaidh, gur fearr an léiriú a bheadh ann ar thionchar na Rialachán Foirgníochta nua maidir le comhchruinnithe radóin faoi dhíon a laghdú. I rith 2003, thug an Institiúid suirbhé den chineál sin chun críche i gceantar Thrá Lí agus tá achoimre ar na torthaí le fáil i dTábla 2.

Tábla 2: Comhchruinnithe Radóin i dtithe a Tógadh roimh Thabhairt isteach Rialacháin Foirgníochta 1997 agus ina dhiaidh sin

Dáta Tógála	Méid an tSampla	Tithe os cionn 200 Bq/m ³	An Meán
1992-1997	37	12 (35%)	219 Bq/m ³
i ndiaidh Iúil 1998	69	13 (16%)	127 Bq/m ³

Tá céatadán na dtithe cónaithe ag a bhfuil comhchruinnithe radóin atá os cionn an Leibhéil Tagartha agus an meán-chomhchruinniú radóin araon níos isle go suntasach sna tithe sin a tógadh tar éis Rialacháin Foirgníochta 1997 a bheith tugtha isteach. Tacaíonn na cinntí sin le fianaise ó shuirbhé a rinneadh roimhe sin in Inis a léirigh go mbíonn tionchar dearfach ag bearta coiscitheacha radóin a chuirtear i bhfeidhm agus foirgnimh á dtógáil ar chomhchruinnithe radóin a laghdú.

Cuireadh tús le suirbhé den chineál céanna i gcathair Chill Chainnigh i dtreo dheireadh 2003 nuair a eisíodh braiteoirí radóin do 106 teach cónaithe le cúnamh Chomhairle Cathrach Chill Chainnigh.

RADÓN I SCOILEANNA

Idir 1998 agus 2002 rinne an Institiúid, thar ceann na Roinne Oideachais agus Eolaíochta (ROE), suirbhé náisiúnta radóin i mbunscoileanna agus in iarbhunscoileanna. Chríochnaigh 3444 scoil san iomlán as thart ar 4000 scoil an suirbhé. Meastar gurb é sin ceann de na suirbhéanna is cuimsithí a rinneadh faoi leibhéil radóin i scoileanna áit ar bith ar domhan.

I mí Dheireadh Fómhair 2003, eisíodh cuirí don 565 scoil nár ghlac páirt sa bhunsuirbhé. Faoi dheireadh 2003, bhí 451 scoil tar éis tomhais radóin a iarraidh agus i gcás 78 scoil ní raibh aon ghá le suirbhé radóin mar go raibh an scoil dúnta.

Leann an Roinn Oideachais agus Eolaíochta ar aghaidh lena clár leighseacháin i scoileanna i rith na bliana. Rinneadh leigheasachán i ngach seomra ranga ina raibh comhchruinnithe radóin níos airde ná 200 Bq/m³, bunaithe ar chomhairle na hInstitiúide. Ó cuireadh tús leis an gclár tomhais scoileanna, leagadh síos Leibhéal Tagartha éigeantach 400 Bq/m³ in I.R. Uimh. 125 de 2000 do gach ionad oibre.

I rith 2003, tugadh bearta iarleigheasacháin chun críche in 122 scoil, ar cuireadh córas umar radóin isteach ina bhformhór acu roimhe sin. Astu sin, fuarthas amach go raibh tríocha scoil ann ina raibh comhchruinnithe radóin a bhí idir 200 agus 400 Bq/m³ i seomra nó dhó agus bhí ocht seomra eile ann a raibh comhchruinnithe radóin os

cionn 400 Bq/m³ iontu. Tá obair bhreise leigheasacháin ar siúl i gcásanna a bhfuil an comhchruinniú radóin os cionn 400 Bq/m³. I gcás scoileanna ina bhfuil seomraí idir 200 agus 400 Bq/m³ meastar nach n-éilítear aon obair bhreise leigheasacháin a dhéanamh i láthair na huaire agus tá an scéal faoi athbhreithniú. Cuireadh tús le bearta iarleigheasacháin radóin, a ghlacann idir trí agus naoi mí le tabhairt chun críche, i 95 scoil eile.

RADÓN IN IONAD OIBRE

Ionaid Oibre os cionn na Talún

I rith 2003, d'oibrigh an Institiúid go dlúth leis an Údarás Sláinte agus Sábháilteachta (HSA) chun beartas a chur le chéile faoi rialáil radóin san ionad oibre. De thoradh an tionscnaimh sin, is é comhairle an HSA ná go bhfuil dualgas ginearálta ann, faoin reachtaíocht sláinte agus sábháilteacht, maidir le gach ionad oibre faoi dhíon atá suite i gCeantair Leibhéil Ard Radóin a bheith tástáilte do radón. Ina theannta sin, ní mór do gach fostóir tagairt a dhéanamh do radón ina ráitis sábháilteachta. I measc na dtionscnamh eile a rinneadh i rith na bliana maidir le daoine a bheith nochtta do radón san ionad oibre ná foilsíodh nótaí athbhreithnithe treorach na hInstitiúide faoi phleanáil suirbhéanna radóin agus lainseáladh feachtas fógraíochta sna nuachtáin i 10 gcinn de na contaetha is mó atá buailte le radón.

Ionaid Oibre faoi bhun na Talún

I rith 2003 lean an Institiúid ar aghaidh ag éileamh ar ionaid oibre áirithe atá suite faoi bhun na talún, cosúil le mianaigh agus seó-uaimheanna, monatóireacht a dhéanamh ar dháileoga radaíochta na foirne. In 2003 rinneadh monatóireacht ar 59 oibrí, i gcomparáid le 33 oibrí sa bhliain roimhe sin. Ba é an chúis a bhí le méadú a bheith tagtha ar líon na mball foirne a ndearnadh monatóireacht orthu ná gur mhol an Institiúid go ndéanfaí an mhonatóireacht a leathnú chun gach oibrí a d'fhéadfadh cuairt a thabhairt ar ionad oibre inar eol dúinn go bhfuil comhchruinnithe arda radóin acu a chlúdadh, i dteannta na mball foirne sin a oibríonn sa cheantar sin i gcónaí.

Léirigh torthaí go dtí deireadh 2003 nach bhfuair aon oibrí dáileog radaíochta a bhí níos mó ná 20 milliséivert (mSv), an dáileog theorainn bhliantúil d'oibrithe. As an 59 ball foirne a ndearnadh monatóireacht orthu, aithníodh 3 díobh a bheith ag fáil dáileog radaíochta bhliantúil a bhí níos mó ná 6 mSv, agus 39 eile idir 1 agus 6 mSv.

GNÍOMH COMHAONTAITHE ERRICCA

I rith 2003, lean an Institiúid ar aghaidh ag oibriú lena

chomhpháirtithe faoin *European Radon Research and Industrial Collaboration Concerted Action* (ERRICCA), tionscadal 3 bliana a raibh 20 tír san Eoraip páirteach ann agus iad ag feidhmiú faoi choimirce Chlár Chreat 5 de chuid an Choimisiúin Eorpaigh. Cuireann ERRICCA ardán ar fáil do chomhlachtaí eolaíochta agus tionscail a bhfuil leas acu i radón idirghníomhú trí fhórait Eorpacha agus Idirnáisiúnta. I mí na Bealtaine thionóil an Institiúid an tríú fóram Eorpach i mBaile Átha Cliath. Rinne an Institiúid cur i láthair freisin ag an gceathrú fóram Eorpach i gCóbhanhávan i mí na Samhna. Éilíonn ERRICCA freisin ar thíortha rannpháirteacha Fóram Náisiúnta Radóin a eagrú gach bliain. Baineadh úsáid as an dara Fóram Náisiúnta Radóin in Éirinn, a chomheagraigh an Institiúid agus Remedia Ltd., chun aird a tharraingt ar straitéis na hInstitiúide maidir le Radón san Ionad Oibre agus thug sé deis do phlé oscailte faoin gclár monatóireachta radóin in Éirinn agus sa Ríocht Aontaithe araon, maolú radóin i bhfoirgnimh reata agus eispéreas le déanaí maidir le bearta coiscitheacha radóin a bheith á gcur isteach i bhfoirgnimh nua. Rinneadh freastal maith ar an bhFóram i measc ionadaithe ón HSA, ó Ranna Rialtais agus ó ghníomhaireachtaí náisiúnta eile as Éirinn agus ón Ríocht Aontaithe, ó thaighdeoirí mar aon leis an tionscal leighseacháin radóin, foirgníochta agus tógála.

ÁBHAIR INA mBÍONN LEIBHÉIL ARDA RADAIGHNÍOMHAÍOCHTA NÁDÚRTHA

Oibríonn roinnt tionscal le hábhair nach meastar a bheith radaighníomhach go ginearálta ach a mbaineann an poitéinseal leo in imthosca áirithe dáileoga níos airde ná 1 mSv, an dáileog bhliantúil do bhall den phobal, a thabhairt. Chuige sin, tagann obair a dhéantar ar ábhar den chineál sin faoi scóip I.R. Uimh. 125 de 2000. Áirítear ar Ábhair Radaighníomhacha a Tharlaíonn go Nádúrtha (NORM) ábhair cosúil le coirt a chruinneodh i bpiobáin agus i gcomhláir i ngléasraí próiseála gáis nó guail, agus luaith a ghintear de bharr guail nó móin a bheith á ndó chun leictreachas a tháirgeadh.

Tugadh staidéar comhoibríteach idir an Institiúid, Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath agus an BSL, chun nochtadh do NORM a mheas sa stáisiún cumhachta is mó dóite móna in Éirinn, chun críche in 2003. Tugann na torthaí le fios nach dócha go bhfaigheadh oibrithe an ghléasra dáileog radaíochta os cionn 0.3 mSv sa bhliain. Rinneadh imscrúdú freisin ar úsáid phoitéinseal a bheith á baint as luaith mhóna mar fhotháirge sa tionscal tógála. Rinneadh anailís speictreamhéadrach gháma ar shamplaí d'ábhar luatha a úsáidtear do chuspóir tógála. Léirigh na torthaí gur beag an baol go bhfaigheadh na daoine a bheadh i bhfoirgnimh a tógadh leis na hábhair sin

dáileoga radaíochta níos airde ná 0.3 mSv. Ní thagann úsáid an ábhair sin, dá bhrí sin, faoi scóip I.R. Uimh. 125 de 2000.

I rith na bliana cuireadh clár i bhfeidhm chun comhchruinnithe gás radóin a a thomhas sa sruth gáis nádúrtha sula dtéann sé isteach sa líonra náisiúnta gáis. Léirigh torthaí go dtí deireadh 2003 go raibh comhchruinnithe radóin idir 400 agus 900 Bq/m³ ann. De bhrí go bhfuil leathré sách gairid ag radón, beidh na comhchruinnithe sin laghdaithe go suntasach faoin am a sroichfidh an gás an pointe úsáide. Chaitheadh comhchruinniú radóin thart ar 50,000 Bq/m³ ag pointe an dáileacháin le go mbeadh dáileog 1 mSv á fáil ag úsáideoir an gháis. Dá bhrí sin, ní bhaineann suntas raideolaíochta leis na comhchruinnithe radóin a bhíonn sa sruth gáis nádúrtha a ndearnadh tomhas orthu go dtí seo.

Thug foireann na hInstitiúide cuairt ar ardán gáis amach ón gcósta nuair a bhí an áit sin dúnta chun cothabháil rialta a dhéanamh air. Tógadh samplaí de shloda, gnáth-fhuíollábhar a tháirgtear le linn gnáthoibríochtaí, chun anailís a dhéanamh orthu. Léirigh anailís speictreamhéadrach gháma go raibh comhchruinnithe raidiam-226 agus raidiam-228 níos ísle ná 10 Bq/kg ann. Déantar an fuíollábhar a bhíonn ann dá bharr a bhainistiú go cuí agus níl aon suntas raideolaíochta ag baint leis na dáileoga radaíochta a bheadh á bhfáil ag oibríthe nó ag an bpobal.

I rith 2003, cuireadh clár tomhais i bhfeidhm sa stáisiún cumhachta dóite guail is mó sa tír. Tugadh cuairt ar an suíomh chun plé a dhéanamh ar oibríochtaí cosúil le luaith ghuail a láimhseáil agus a athchúrsáil mar chomhábhar i suimint, luaith a bheith á diúscairt i láithreáin líonta talún agus coirteacha coire a bheadh lán le luaidhe-210 a bheith ag cruinniú. Cuireadh tús le suirbhé radóin ar an ngléasra freisin. An chéad uair eile a mbeidh an coire as feidhm, tógfar tomhais agus samplaí chun an nochtadh poitéinsiúil NORM d'oibríthe a mbíonn baint acu le hobair ghlantacháin agus chothabhála a mheas.

AERCHRIÚNNA A BHEITH NOCHTA DO RADAÍOCHT CHOSMACH

Tá nochtadh aerchriúna do radaíocht chosmach faoi réir rialála faoi I.R. Uimh. 125 de 2000. Éilítear ar shealbhóir aeroibrítheora na dáileoga a fhaigheann an t-aerchriú a mheas chun cinneadh a dhéanamh an gá bearta a ghlacadh chun an nochtadh do radaíocht chosmach a rialú. Baineann an reachtaíocht leis na haeroibrítheoirí sin a bhfuil an poitéinseal ann go bhfaigheadh a gcriúna dáileog bhliantúil níos airde ná 1 milisiveart (mSv), rud a bhaineann i ndáiríre leis na haerlínte sin a bhíonn ag eitilt os cionn 800 méadar. Ní mór measúnú na ndáileog don aerchriú a chur faoi bhráid na hInstitiúide laistigh de thrí mhí ó dheireadh na bliana féilire. Déantar dáileoga a mheas trí úsáid a bhaint as bogearraí a tháirgeann an Civil Aeromedical Institute i Stáit Aontaithe Mheiriceá. Ceanglaítear an fhaisnéis sin le mionsonraí uaireanta an chloig eiltle na ndaoine d'fhonn na dáileoga radaíochta a mheas.

Léirigh faisnéis a bhain le 2003 go meastar go bhfuair 2809 duine dáileog bhliantúil a bhí níos airde na 1 mSv. Astu sin, fuair 1029 níos lú ná 2 mSv agus fuair 1736 idir 2 agus 4 mSv. Fuair ceathrar duine is daichead de na criúna dáileoga radaíochta a bhí os cionn 4 mSv; níos taifeadadh aon dáileoga a bhí os cionn 6 mSv, áfach.

Pleanáil Éigeandála

Tá ról tábhachtach le himirt ag an Institiúid faoin bPlean Éigeandála Náisiúnta do Thimpistí Núicléacha (NEPNA), plean a dhéileálann leis na hiarmhairtí a bhainfeadh le héilliú Éire a bhaint amach tar éis timpiste a bheith tarlaithe i saoráid núicléach thar lear. Clúdaíonn an Plean socruithe maidir le fógra éigeandála, freagrachtaí na gcomhlachtaí ábhartha Stáit, comhordú idirghníomhaireachta, frithbhearta a chur i ngníomh agus cumarsáid leis an bpobal. De réir S.I. Uimh. 125 de 2000, tá an phríomhfhreagracht as an bPlean ar an Aire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil. Faoin bPlean, sannadh roinnt freagrachtaí sonracha don Institiúid a chlúdaíonn: rabhadh luath, measúnú teicniúil a dhéanamh ar an timpiste, comhairle teicniúil faoi fhrithbhearta agus monatóireacht a dhéanamh ar an gcomhshaoil agus ar an mbiashlabhra.

Forbairt thábhachtach a tharla i rith na bliana ba ea forbairt a dhéanamh ar Chóras Faisnéise Bainistíochta um Fhreagairt Éigeandála (ERMIS). Tá an córas bogearraí gréasánbhunaithe sin curtha le chéile chun éascaíocht a dhéanamh d'fhaisnéis thábhachtach a chomhroinnt laistigh den Institiúid i rith éigeandála nó géarchéime agus tagann sé leis na córais atá ann faoi láthair maidir le freagairt éigeandála cosúil leis an Uirlis Cinneadh Éigeandála ARGOS (Accident Reporting and Guiding Operational System) agus córais bhunachair shonraí chun sonraí monatóireachta comhshaoil a bhainistiú. Áirítear raon feidhmeanna san ERMIS chun:

- cumarsáid éifeachtach a éascú idir grúpaí a bhfuil freagracht orthu as gnéithe difriúla den fhreagairt éigeandála via clár fógraí leictreonach;
- éabhlóidiú taisc nó freagairt éigeandála a thaifeadh;

- teacht ar shonraí monatóireachta comhshaoil agus aschur ó mhúnlaí prognóiseacha a chur ar fáil;
- teacht ar raon bunachar sonraí inmheánach agus eachtrach maidir le freagairt éigeandála a chur ar fáil, lena n-áirítear bunachair sonraí a chlúdaíonn saoráidí núicléacha, timpistí agus faisnéis teagmhála;
- aisghabháil innéacsaithe a chur ar fáil maidir le gach nós imeachta oibriúcháin éigeandála mar aon le cáipéisí tacaíochta teicniúla;
- éascaíocht a dhéanamh do bhainistíocht mhaith a dhéanamh ar shonraí freagartha éigeandála agus do chur i ngníomh éifeachtach na mbeart dearbhúcháin cáilíochta.

De bharr an córas nua sin a bheith curtha i bhfeidhm gan fadhb i rith 2003 tá feabhas mór curtha ar chumas na hInstitiúide faisnéis chriticiúil a bhainistiú agus an sreabhadh faisnéise a rialú le linn éigeandála.

Ó 2000 i leith chuir an Institiúid uirlis tacaíochta cinneadh éigeandála ARGOS i bhfeidhm mar chuid dá straitéis freagartha éigeandála. Sa chás go dtarlódh éigeandáil fhorleathan raideolaíochta, d'éileofaí ar an Institiúid measúnú a dhéanamh ar an scéal bunaithe ar chineálacha éagsúla faisnéise cosúil le sonraí monatóireachta comhshaoil, réamhthomhais maidir le scaipeadh san atmaisféar, meitéareolaíocht agus úsáid talún. Tugann córas ARGOS deis na cineálacha éagsúla faisnéise sin a chur thar a chéile agus a mheas. Leanann an Institiúid uirthi ag imirt ról gníomhach i gcuibhreannais idirnáisiúnta a bhainistíonn forbairt agus feabhsú leanúnach an chórais sin. Tugtar córas ARGOS cothrom le dáta go rialta le gur féidir ceachtanna a foghlaimíodh ó chleachtaí nó ó úsáid éigeandála a thabhairt isteach go tapa i gcórais oibriúcháin. I rith 2003 tháinig údarás cosanta radaíochta na Sualainne, Statens strålskyddsinstitut, ar bord an chuibhreannais sin, cuibhreannas ar a bhfuil údarais náisiúnta ón Danmhairg, ón Iorua agus ó Cheanada.

I rith na bliana, tugadh faoi athmheasúnú mór ar nósanna imeachta oibriúcháin agus cáipéisí do fhreagairtí éigeandála na hInstitiúide. D'fhéach an t-athbhreithniú sin ar leordhóthanacht na nósanna imeachta a bhí ann, ar rialú cáipéisí agus ar cháipéisí a bheith ar fáil. Ba é an toradh a bhí air sin ná creat nua a thabhairt isteach do gach lámhleabhar freagartha éigeandála a chlúdaíonn ordlathas, formáid agus nósanna imeachta bainistíochta na gcáipéisí. Ina theannta sin cuireadh roinnt athruithe ar nósanna imeachta i bhfeidhm, lena n-áirítear: an tsaincheist a bhain le Lámhleabhar athbhreithnithe

d'Oifigigh Dhualgais, nósanna imeachta um Dhearbhú Cáilíochta a thabhairt isteach agus cur le Fophlean RPII don NEPNA.

Bíonn ról ríthábhachtach le himirt ag an Institiúid sna socrúithe náisiúnta chun an pobal a chur ar an eolas faoi thimpistí núicléacha nó raideolaíochta trína córas um oifigigh dhualgais 'ar fáil' agus ina ról mar an Údarás Inniúlachta Náisiúnta chun críche socrúithe ECURIE AE agus IAEA EMERCON um fhógra luath. Rinneadh cúig thástáil ar na socrúithe i rith 2003, rud a léirigh go raibh siad á bhfeidhmiú go leanúnach gan fadhb. Ina theannta sin, tá an Institiúid freagrach as feidhmiú agus bainistiú líonra náisiúnta na Stáisiún Buan Monatóireachta, arb ann dóibh chun luathbhraith aon éilliú a bheadh ag teacht chun na hÉireann a chinntiú.

Glacann an Institiúid páirt ghníomhach i roinnt buanghrúpaí a mbíonn baint acu leis an gcomhoibriú a fheabhsú maidir le pleanáil éigeandála agus ullmhacht éigeandála an stáit a fheabhsú. Ag leibhéal náisiúnta, áirítear orthu sin Tascfhórsa an Rialtais um an bPleanáil Éigeandála agus an Grúpa Oibre Idir-Rannach um an bPleanáil Éigeandála, agus ag leibhéal idirnáisiúnta glacann an Institiúid páirt i Meitheal an NEA um Ghnóthaí Éigeandála Núicléiche, Grúpa Ionadaithe ECURIE na mBallstát agus cruinnithe na nÚdarás Inniúla Náisiúnta arna mbunú faoi choinbhinsiúin an IAEA maidir le luathfhógra agus cúnaimh.

I mí Mheán Fómhair, rinne an Institiúid cleachtadh chun na socrúithe maidir le scagairí aeir a thabhairt ó stáisiún mhonatóireachta do Chluain Sceach a thástáil. Fuair na stáisiúin mhonatóireachta glao samhlaithe chun a scagairí aeir a chur ar ais agus rinneadh na scagairí a iompar de réir na socrúithe a bhí leagtha síos i ngach stáisiún. Léirigh an tástáil sin go bhféadfaí scagairí aeir a chur ar ais chuig an Institiúid laistigh de 3 huairé an chloig ó stáisiún áirithe agus gur cuireadh formhór acu ar ais laistigh de hocht n-uairé an chloig. I mí Mheán Fómhair freisin, ghlac an Institiúid páirt i dtástáil a rinneadh ar fud na hEorpa ar chóras EURDEP a bhaineann le sonraí monatóireachta raideolaíochta a mhalartú. Chuir an tástáil sonraí monatóireachta ar fáil gan fadhb ó gach tír san AE gach ré uair an chloig.

Seirbhís Rialála

Tá Seirbhís Rialála na hInstitiúide freagrach as rialáil a dhéanamh ar gach cleachtas a bhaineann le foinsí radaíochta ianúcháin trí chóras ceadúnas agus imscrúdúcháin. Déantar bunachar sonraí cuimsitheach a choinneáil faoi gach foinsé radaíochta ianúcháin in Éirinn agus áirítear air faisnéis faoi shealbhóir gach foinsé, mionsonraí faoin bhfoinsé agus na húsáid a bhaintear aisti.

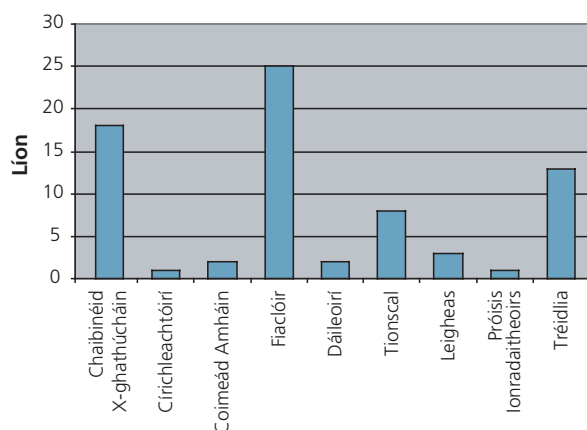
CEADÚNAIS AGUS IMSCRÚDUITHE

I rith na bliana eisíodh 73 ceadúnas nua, rud a d'fhág go raibh 1400 ceadúnaí san iomlán in Éirinn. Léiríonn Fíor 3 an briseadh síos do na ceadúnaí nua sin. Is díol spéise é gur eisíodh beagnach 25% de na ceadúnaí nua le húsáideoirí aonaid chaibinéid X-ghathúcháin, agus bhain deich gcinn acu sin le cuspóirí scagtha slándála. In 2002 agus 2001, eisíodh seacht gceadúnas agus dhá cheadúnas faoi seach d'aonaid chaibinéid

X-ghathúcháin agus do scagadh slándála. Léiríonn an méadú sin atá tagtha ar cheadúnaí nua d'aonaid X-ghathúcháin chun críche scagadh slándála an méadú atá tagtha ar fud an domhain ar scagadh bagáiste agus poist ó tharla uafás an 11 Meán Fómhair 2001.

D'eisigh an tSeirbhís Rialála ceadúnas don chéad saoráid ionradúcháin leictreonléis a suiteáladh in Éirinn. Bainfear úsáid as an tsaoráid sin chun trealamh leighis a steiriliú. Murab ionann agus na ceithre shaoráid ionradúcháin tionscail atá ann faoi láthair, ní bhaineann sé úsáid as foinsí radaighníomhaíochta móra, ach úsáideann sé léas leictreon ardfhuinnimh chun an tairge a steiriliú. Is iad príomhbhuntaistí na teicnící sin ná gur féidir cuid de na foinsí radaíochta a chasadh as chun an nochtadh a stopadh agus bíonn na saincheisteanna slándála agus sábháilteachta níos simplí.

Fíor 3. Ceadúnais Nua

Chomh maith le ceadúnais a eisiúint agus a athnuachan, faigheann an tSeirbhís Rialála iarrataí freisin ó cheadúnaithe chun a gcuid ceadúnas reatha a athrú le go gclúdódís foinsí breise raidíochta, athruithe i gcleachtas, etc. I rith na bliana rinneadh athruithe ar thart ar 600 ceadúnas. I dteannta na leasuithe sin, rinneadh 400 ceadúnas a athnuachan i rith na bliana.

Tugann Tábla 3 mionsonraí faoi na 151 imscrúdú a rinneadh i rith na bliana. Bhain fiche ceann de na himscrúduithe sin le ceadúnais d'fhoinsí atá as úsáid. Leagann an tSeirbhís Rialála béim ar leith ar a chinntiú go ndéantar foinsí atá as úsáid a stóráil go sábháilte agus go slán sula ndéantar socrúithe chun iad a bhogadh go ceann scríbe a bheadh oiriúnach dóibh. Thabharfadh eispéiris roimhe seo cé go mbíonn cuntas maith ar fhoinsí, den chuid is mó, agus iad in úsáid, go bhféadfadh riosca nochta trí thimpiste a bheith ag baint leis na foinsí nuair nach mbíonn feidhm leo a thuilleadh. Sa chás go ndéantar cuideachtaí a leachtú, is minic gur ar an leachtóir a bhíonn sé déileáil le fadhb na bhfoinsí sin.

Ach é a bheith tuairiscithe in 2002 go bhfuair fostaí graifheirme dáileog shuntasach radaíochta (15.9 mSv) le linn dó a bheith ag tabhairt cúnamh do thréidlia, agus gurb é an toradh a bhí leis an imscrúdú a rinneadh ina dhiaidh sin ná nár cloíodh le cuid de cheanglais Chód Cleachtais um Radaighrafáocht Tréidliachta na hInstitiúide, beartaíodh go n-áireofaí ar an gclár inscrúdúcháin do 2003 faire a dhéanamh ar scrúduithe X-ghathú tréidliachta i gcleachtas. Chuige sin, thug imscrúdaitheoirí ón tSeirbhís Rialála cuairt ar ghraifheirm agus ar dhíolachán mór capall nuair a bhí scrúduithe X-ghathúcháin ar siúl. Thuairisc na himscrúdaitheoirí go raibh gach ceann de na ceanglais á chomhlíonadh sa dá ionad.

Tábla 3: Catagóirí Ceadúnais agus Imscrúduithe

Catagóir an Cheadúnais	Líon sa Chatagóir	Imscrúduithe a rinneadh in 2003
Ionradaitheoirí Próisis agus Cioglatrón	5	5
Radagrafaíocht Thionsclaíoch	20	11
Fearais choisctheacha Tintrí	7	1
Monaróirí Feistí	2	1
Úsáideoirí Tionscail	222	47
Oideachas & Taighde	18	5
Ranna Rialtais & Seirbhísí arna rith ag an Stát	7	4
Ospidéal/Leigheas	124	24
Coimeád Amháin	33	20
Dáileoirí	50	9
Tréidlianna	137	13
Fiaclóirí	764	7
Círicheachtóirí	9	3
Miotal Conamair Truailithe	2	1
IOMLÁN	1400	151

I rith na bliana, rinne an tSeirbhís Rialála imscrúdú ar roinnt dáileog ard a taifeadadh ar dáileogmhéadair phearsanta a bhí á gcaitheamh ag fostaithe i gcuideachta radagrafaíochta tionscail. Tugadh faoi imscrúdú cuimsitheach chun na himthosca a bhain leis na tarlúintí sin a chinneadh agus cibé an bhfuair na hoibrithe na dáileoga a taifeadadh ag na dáileogmhéadair phearsanta. Ba é a bhí i gceist leis an imscrúdú ná bualadh le hionadaithe na bainistíochta sinsearaí ón gcuideachta, leibhéil radaíochta chúlra a thomhas i bhfeithiclí na cuideachta a úsáideadh chun foinsí a iompar, athchruthuithe dáileoige, imscrúduithe láithreáin ag amanna a rabhthas ag tabhairt faoi radagrafaíocht agus iniúchtaí ar chomhlíonadh na gcoinníollacha ceadúnais. Ba é an tátal a rinneadh ná go bhfuair na hoibrithe formhór na ndáileog sin a taifeadadh fad is a bhí siad ag obair; bhain cuid de na dáileoga leis na timpeallachtaí deacra ina ndearna na radagrafaíochtaí a gcuid scrúduithe. Cinneadh freisin go bhfuair beirt oibrithe dáileoga bliantúla 9.4 and 7.9 mSv faoi seach, i.e. níos airde na 6 mSv, an dáileog a gcaitear catagóirí Oibrí Chatagóir A a bheith ceadaithe nuair a théitear os a cionn. Tá an Institiúid tar éis treoir a thabhairt don chuideachta an bheirt radagrafaíochtaí sin a chatagóirí mar Oibríochtaí Chatagóir A agus leanfar ar aghaidh ag dul i mbun idirchaidrimh leis an gcuideachta i rith 2004 le cinntiú go

mbeifear ag glacadh gach céim is indéanta chun na dáileoga saothair a fhaigheann na fostaithe a laghdú.

TEAGMHAIS A THARLA IN 2003

I mí na Bealtaine chuir ceadúnaí, a bhí bainteach le tionscal na ndeochanna meisciúla, go rabhthas tar éis fáil réidh le crómatagraf gáis ina raibh feiste leictreonghabhála ina raibh foinse nicil-63, de thimpiste. Bhain foinse nach raibh in úsáid a thuilleadh leis an teagmhas agus tharla sé mar gur theip ar an gceadúnaí a chinntiú go gcoifí le coinníollacha an cheadúnais ó thaobh foinsí a bhí as úsáid de. Ba é an toradh a bhí ar imscrúdú a rinneadh ar an teagmhas sin ná go raibh an-bhaol ann gur saoráil líonta talún cathrach a bhí mar cheann scribe ag an bhfoinse sin. De bharr mhéid agus chineál na foinsí sin, níl aon riosca ann d'aon fhostaithe ag an tsaoráid líonta talún ná d'aon bhall den phobal. Rinneadh an chuideachta a bhí i gceist a ionchúiseamh i mí Eanáir 2004 as foinse radaighníomhaíoch a dhiúscairt go ceadúnas.

I mí Iúil, chuir ceadúnaí tionscail an tSeirbhís Rialála ar an eolas faoi theagmhas a bhain le rianaire dlúis núicléach ina raibh foinse caesium-137 de ghníomhaíocht 1.85 gigibecireil. Bhí an rianaire, a bhí suite ar an líne phróisis, tar éis titim den phóibán ar a raibh sé suite fad is a bhí cothabháil sceidealta á déanamh in aice leis. Ní raibh an comhla a bhí ar an rianaire dúnta sular tugadh faoin obair chothabhála, ach ar amhraí an tsaoil, thit an comhla ar an talamh i dteannta a mheicníocht chomhla, agus dá bhrí sin bhí an léas radaíochta ag dul isteach sa talamh. Ní raibh an fhoireann a bhí i gceist ar an eolas faoi na rioscaí a bhí ann agus lean siad orthu ag obair san áit sin ar feadh níos faide ná uair an chloig. Ba é toradh an imscrúdúcháin a rinne an tSeirbhís Rialála ná nach aon díol suntais iad na dáileoga a fuair na fostaithe. Tugadh treoir don cheadúnaí gach rianaire eile den chineál sin a bhí ar an láthreán a scrúdú féachaint ar bhain aon fhabht leis na bracanna gléasta de bharr na timpeallachta géire ina n-oibríonn na haonaid. Tugadh treoir don cheadúnaí freisin a nósanna imeachta um shábháilteacht radaíochta a leasú agus clár oiliúna a chur ar bun a chuirfeadh gach ball foirne ar an eolas faoi na rioscaí a bhaineann le bheith ag obair gar do na rianairí sin.

Ó am go chéile déanann an tSeirbhís Rialála imscrúduithe ar thuairiscí ó bhaill an phobail go bhfuil siad tar éis teacht trasna ar ábhair nó ar threalaimh a mheasann siad a bheith radaighníomhaíoch nó truaillithe le hábhar radaighníomhach. Tharla a leithéid i mí na Samhna nuair a rinne ball den phobal teagmháil leis an tSeirbhís Rialála agus dúirt sé gur tháinig sé trasna ar roinnt coimeádán cruaiche do-smálta a bhí ar díol i siopa earraí barrachais airm agus go raibh lipéid orthu a thug le fios gur tháinig

siad ó fhearas de chuid an UK Ministry of Defence (MoD). Rinne an tSeirbhís Rialála imscrúdú láithreach agus bhí siad in ann a dhéanamh amach, cé gur tháinig na ceapadáin ó fhearas de chuid UK MoD nach raibh siad truaillithe le haon ábhar radaighníomhaíoch. Cuireadh na ceapadáin ar ais chuig an tsaoráid sa Ríocht Aontaithe ina dhiaidh sin, áit a ndearnadh imscrúdú le fáil amach cén chaoi ar fhág siad an tsaoráid sin gan na lipéid a bheith bainte díobh ar dtús nó iad a bheith aghloite.

Tuairiscíodh ceithre mhionteagmhas i rith na bliana. Ina measc bhí pacáiste ina raibh foinse bheag radaighníomhaíochta a bheith seachadta chuig an seoladh mícheart dhá bhabhta ar leithligh, dearbhú mícheart a bheith ar phacáiste sula ndearnadh é a iompar agus foinsí an-bheag neamhshéalaithe radaighníomhaíochta a bheith faighte i gcuiseoir a bhí as úsáid agus a bhí seolta ar aghaidh lena diúscairt.

NITHE DLÍTHIÚLA

I rith na bliana d'éirigh leis an tSeirbhís Rialála dhá cheadúnaí a ionchúiseamh. Rinneadh fiacloir a chiontú de bharr ceithre aonad X-ghathúcháin fiacloireachta a bheith ina sheilbh aige gan aon cheadúnas dóibh agus rinneadh tréidlia a chiontú de bharr aonad X-ghathúcháin tréidliachta a bheith ina sheilbh aige gan aon cheadúnas dó.

I mí na Bealtaine bhí an tSeirbhís Rialála páirteach in imeachtaí san Ard-Chúirt a bhain le foinsí radaighníomhaíochta a bhí curtha ó úsáid a bheith i seilbh ceadúnaí a bhí leachtaithe. Bhí baint ag an Institiúid le caingean a tógadh chun cosc a chur leis an leachtóir an láithreán a fhágáil, nuair a d'iarr an Breitheamh a bhí i gceist tuairimí na hInstitiúide faoi roinnt foinsí radaighníomhaíochta a bhí curtha ó úsáid a bheith á gcoinneáil ar an láithreán, foinsí a raibh ceadúnas coimeáda ag an gcuideachta dóibh.

De bharr go raibh an Institiúid ag iarraidh a chinntiú go gcuirfí a tuairimí faoi na saincheisteanna ceadúnais agus sábháilteachta raideolaíche a thiocfadh chun cinn sna himeachtaí i láthair i gceart don Chúirt, tugadh an Institiúid isteach mar Pháirtí Fógra a thug deis di páirt a ghlacadh sna himeachtaí. Rinne an Institiúid éascaíocht do réiteach idirthréimhseach agus maoirseacht air, réiteach a bhain leis na foinsí a aistriú go láithreán ailtéarnach stórais agus, i mí an Mhárta 2004, seoladh na foinsí chuig Stáit Aontaithe Mheiriceá chun iad a athchúrsáil. Lean na himeachtaí Ard-Chúirte i gcoinne an leachtóra ar aghaidh maidir le nithe nach bhfuil aon bhaint dhíreach ag an Institiúid leo, seachas go gcaithfear cinneadh a dhéanamh faoi chostais dlí fós.

GNÍOMHAÍOCHTAÍ IAEA

I mí Feabhra, thionóil an tSeirbhís Rialála cuairt seachtaine IAEA-thionscanta do bhall sinsearach foirne ón Philippine Nuclear Research Institute chun staidéar a dhéanamh ar infrastruchtúr cosanta radaíochta na hÉireann.

I mí na Bealtaine, ghlac ball den fhoireann páirt i misean athbhreithnithe phiaraí IAEA chuig Poblacht na Cipire. Tugadh faoin misean mar chuid de Thionscadal Múnlaí Réigiúnacha an IAEA um na *National Regulatory Control and Occupational Radiation Protection Programmes* agus díriodh ar mheasúnú a dhéanamh ar an infrastruchtúr reatha do chosaint radaíochta agus do shábháilteacht foinsí.

AN TREOIR UM FHOINSÍ SÉALAITHE ARDGHNÍOMAÍOCHTA

Ba é an cuspóir a bhí leis an Treoir seo, a tháinig i bhfeidhm ag deireadh 2003, ná a chinntiú go mbíonn struchtúr rialála agus córais chúí faire agus bainistíochta airgeadais i bhfeidhm chun sábháilteacht foinsí radaighníomhacha díleachta agus ardghníomhaíochta a chinntiú. Is éard is foinsí díleachta ann ná foinsí a d'éalaigh ó rialú rialála agus áirítear orthu, mar shampla, foinsí a d'fhéadfaí a fháil in ualaigh dhraimh a iompórtáiltear. Tá go dtí an 31 Nollaig 2005 ag Ballstáit chun an Treoir a aistriú isteach sa reachtaíocht náisiúnta. Cé go gcomhlíonfadh an struchtúr reatha rialála in Éirinn ceanglais na Treorach ina leith sin, d'fhéadfadh go mbeadh rialacháin bhreise agus/nó bearta riaracháin de dhíth ar cheanglais eile den Treoir. I rith 2004, déanfaidh an tSeirbhís Rialála measúnú ar cheanglais mhionsonraithe na Treorach agus cuirfear comhairle ar an Rialtas dá réir sin. Faoi mar a tuairiscíodh roimhe seo, éileoidh cur i ngníomh na Treorach go mbunófar saoráid thiomanta stórála d'fhoinsí radaighníomhacha chun foinsí atá curtha ó úsáid a stóráil.

Seirbhís Dáileogmhéadrachta agus Calabrúcháin

Baintear úsáid go forleathan as foinsí radaíochta ianúcháin i dtionscail agus i seirbhísí sláinte. Braitheann úsáid shábháilte na bhfoinsí sin ar an gcumas tomhas iontaofa a dhéanamh ar leibhéil radaíochta ianúcháin in ionaid oibre agus measúnú cruinn a dhéanamh ar dháileoga a fhaigheann daoine. Cuireann an tSeirbhís Dáileogmhéadrachta agus Calabrúcháin raon seirbhísí monatóireachta pearsanra agus calabrúcháin ionstraimí ar fáil, seirbhísí atá creidiúnaithe chuig caighdeán idirnáisiúnta ISO 17025 ag an mBord Creidiúcháin Náisiúnta.

DÁILEOGMHÉADRACHT PEARSANRA

I rith 2003, sholáthair an tSeirbhís thart ar 80,000 dáileogmhéadar do bheagnach 1000 láithreán custaiméara ar fud na hÉireann. Rinneadh monatóireacht ar thart ar 8000 duine.

Ba í an dáileog mhíosúil láncholainne ab airde a taifeadadh in 2003 ná 9.4 mSv. Fuair radagrafaí tionscail an dáileog sin agus ba thoradh ar a ualach oibre í. Is féidir é sin a chur i gcomparáid leis an teorainndáileog láncholainne bhliantúil 20 mSv d'oibríthe radaíochta.

Taifeadadh dáileoga i gcinn ghéige intomhaiste (dáileoga sna lámha, sna géaga, sna cosa agus sna rúitíní) i bpearsanra a bhí ag obair i dtionscal, i dtaighde agus i ranna caideolaíochta, radaitheiripe agus leighis núicléach in ospidéal. Fuair cógaiseoir raidió an dáileog ab airde sna cinn ghéige, eadhon 66.3 mSv ina lámha. Is féidir é sin a chur i gcomparáid leis an teorainndáileog ceann ghéige bhliantúil 500 mSv d'oibríthe radaíochta.

I rith 2003, cheannaigh agus chalabraigh an tSeirbhís stoc breise 10,000 dáileogmhéadar láncholainne in áit na ndáileogmhéadar a chaill a cuid custaiméirí i rith na bliana roimhe sin agus chun cur leis an stoc a bhí ann. Ina theannta sin, tugadh faoi athbhreithniú mór a dhéanamh ar nósanna imeachta cuntasáíochta na seirbhíse. Is é an toradh a bhí air sin ná go leor feabhsúchán a bheith déanta lena n-áirítear Dochar Díreach mar mhodh íocaíochta agus nósanna imeachta feabhsaithe do shonraisc a chur amach.

CALABRÚ IONSTRAIMÍ

Déantar ionstaimí a sheiceáil de réir riachtanais an chustaiméara chun sonraíocht ábhartha an mhonaróra a chomhlíonadh trí na hionstraimí sin a nochtadh do radaíocht ag fuinnimh éagsúla agus/nó dáileográtaí. Eisítear teastas calabrúcháin, ina mbíonn sonraí na tástála, don chliant. In 2003, rinneadh tástáil ar 496 ionstraim, agus theip ar 13 díobh sin sonraíocht an mhonaróra a chomhlíonadh.

Éilítear ar cheadúnaithe a bhfuil foinsí séalaithe radaighníomhacha acu iad a thástáil gach ré bliain féachaint an bhfuil aon ní ag sileadh astu. Déantar an tástáil tríd an bhfoinse nó cásáil na foinse a ghlanadh agus an ciarsúr a anailísiú d'ábhar radaighníomhaíochta. In 2003, rinneadh 658 foinse a sheiceáil. Ní raibh níos mó ná an méid radaighníomhaíochta a sonraíodh sna coinníollacha ceadúnais ar aon cheann de na ciarsúir.

Tá sé rithábhachtach chun úsáid shábháilte agus éifeachtach radaíochta ianúcháin a chinntiú go ndéantar tomhas cruinn trí úsáid a bhaint as ionstraimí calabraithe is féidir a sheiceáil i gcoinne Caighdeán Idirnáisiúnta. Is féidir calabraithe a dhéanann an tSeirbhís Chalabrúcháin Ionstraimí a rianadh siar go dtí an National Physical Laboratory (NPL), an phríomhshaotharlann sa Ríocht Aontaithe.

Tá an tSeirbhís fós ina ball den International Atomic Energy Agency (IAEA) Secondary Standard Dosimetry Laboratory Network agus tá an stádas Caighdeán Tánaisteach aici, caighdeán a bhfuil aitheantas idirnáisiúnta aige.

COMHCHADREAMH SEACHTRACH

Lean baill foirne na Seirbhíse ar aghaidh ag glacadh páirte in dhá ghrúpa idirnáisiúnta, EURADOS (grúpa dáileogmhéadracht radaíochta na hEorpa) agus PRMG (grúpa monatóireachta radaíochta pearsanta), a spreagann comhoibriú maidir le saincheisteanna dáileogmhéadrachta. In 2003, chuaigh an tSeirbhís isteach san Fhóram Méadareolaíochta um Radaíocht Ianúcháin (IRMF). Áirítear ar ghníomhaíochtaí IRMF dea-chleachtas a spreagadh i dtomhais radaíochta ianúcháin, cleachtaí comparáide a eagrú i réimsí oiriúnach den tomhas radaíochta ianúcháin agus cur le chéile treoracha dea-chleachtas tomhais, cóid chleachtas agus ábhar eile treorach a tháirgeadh.

Sábháilteacht Núicléach & Idirchaidreamh Idirnáisiúnta

I rith 2003, lean foireann na hInstitiúide orthu ag glacadh ról gníomhach in eagraíochtaí idirnáisiúnta a fhorbraíonn caighdeáin agus treoir do shábháilteacht in úsáid radaíochta ianúcháin agus sábháilteacht núicléach. Áirítear ar na heagraíochtaí sin an tAontas Eorpach, an International Atomic Energy Agency (IAEA) agus an Nuclear Energy Agency (NEA) de chuid na hEagraíochta um Chomhar agus Fhorbairt Eacnamaíochta (OECD).

Lean an Institiúid ar aghaidh lena malartú foirmiúil faisnéise faoi cheadúnais núicléacha agus saincheisteanna sábháilteachta sa Ríocht Aontaithe leis an *Nuclear Installations Inspectorate ón Health and Safety Executive*. Ina theannta sin, bunaíodh conarthaí foirmiúla leis an Environment Agency, a rialaíonn doirteadh radaighníomhaíochta isteach sa chomhshaol ó láithreáin núicléacha agus eile. Chuaigh an Institiúid isteach leis an Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil i gcruinnithe foirmiúla a reáchtáladh le hionadaithe ó ranna Rialtais agus gníomhaireachtaí na

Ríochta Aontaithe chun faisnéis faoi shaincheisteanna sábháilteachta núicléiche a mhalartú. Reáchtáladh cruinnithe chun faisnéis a mhalartú freisin leis an Northern Ireland Office agus leis an Environment and Heritage Service, Tuaisceart Éireann.

Ceann de phríomhfheidhmeanna na hInstitiúide i réimse na sábháilteachta núicléiche ná ról mar chomhairleoir leis an Rialtas. I rith 2003, sannadh acmhainní suntasacha foirne do thrí shaincheist núicléacha a tháinig chun cinn i rith na bliana sin. Ba iad sin Cruinniú Aireachta choinbhinsiún OSPAR faoi Chosaint Chomhshaol na Mara san Atlantach Thoir Thuaidh; éisteacht cás dlí a thóg Éire faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Dhlí na Mara (UNCLOS) i gcoinne na Ríochta Aontaithe maidir le Gléasra MOX a bheith á fheidhmiú in Sellafield; agus cruinnithe de chuid an Chomhchoinbhinsiúin um Shábháilteacht Bhainistíocht Breosla Chaite agus um Shábháilteacht Bhainistíocht Dramhaíola Radaighníomhaí a reáchtáladh faoi choimirce an IAEA.

COINBHINSIÚN OSPAR FAOI CHOSAINN CHOMHSHAOL NA MARA SA ATLANTACH THOIR THUADH

Gné amháin de Choinbhinsiún OSPAR is ea Straitéis OSPAR i leith Substaintí Radaighníomhacha a shínigh gach Páirtí Conarthaíochta i 1998. Éilíonn an Straitéis laghdúithe leanúnacha agus suntasacha a dhéanamh ar shubstaintí radaighníomhacha, agus tá spriocanna sonracha leagtha síos do radanúicléidí saorga agus radanúicléidí a tharlaíonn go nádúrtha araon a chaitear a chomhlíonadh faoi 2020.

Suíonn baill d'fhoireann na hInstitiúide ar an Radioactive Substances Committee (RSC) atá ag OSPAR agus tá ionadaíocht acu ar cheann de na Grúpaí Oibre ar an gCoiste. I rith 2003, rinne an RSC tuilleadh forbartha ar choincheap na mbunlínte do dhoirteadh radaighníomhaíochta, comhchruinniú, i gcomhthéacs Straitéis OSPAR, na radaighníomhaíochta sa chomhshaol agus an dáileog radaíochta is féidir a lua leis an tionscal núicléach. Chuir an RSC tús le plé faoi dhoirtí ábhar radaighníomhaíoch a tharlaíonn go nádúrtha, go príomha i gcás na dtionscal ola agus gáis amach ón gcósta, agus rinneadh measúnú ar na bealaí ina bhféadfaí monatóireacht a dhéanamh orthu sin laistigh den chreat Straitéis OSPAR. Pléadh freisin doirtí ábhar radaighníomhach a úsáidtear in ospidéal chun breoiteacht a dhiagnóisiú agus a chóireáil agus i dtaighde agus teagasc.

Ag cruinniú Aireachta Choinbhinsiún OSPAR a réachtáladh in Bremen i mí an Mheithimh 2003, chomhaontaigh Airí Comhshaoil ó na Páirtithe Conarthaíochta gurb é a bheadh sa luach bunlíne do dhoirtí radaighníomhaíochta iomlán alfa agus bhéite ná na meándoirtí bliantúla do na blianta aonair ó 1995 go 2001 agus na blianta sin san áireamh freisin. Bainfeadh úsáid as na bunlínte sin anois chun measúnú a dhéanamh ar a mhéid is a chuirfidh na Páirtithe Conarthaíochta laghdúithe leanúnacha agus suntasacha i bhfeidhm ar dhoirtí de réir Straitéis OSPAR.

Tríd an monatóireacht a dhéanann an Institiúid ar radaighníomhaíocht i gcomhshaol mara na hÉireann, cuireann sé sonraí bliantúla ar fáil don RSC faoi chomhchruinnithe radanúicléidí sonracha sa tsáile, i bhfeamainn, in iasc agus i sliog-iasc. Tá ról lárnach le himirt ag Seirbhís Rialála na hInstitiúide maidir le doirtí radaighníomhaíochta a rialú sna hearnála taighde agus leighis agus a chinntiú go gcomhlíontar geallúintí na hÉireann, arna bhfoilsíú sa "Phlean Náisiúnta do Chur i nGníomh Straitéis OSPAR maidir le Substaintí Radaighníomhacha", ina n-iomláine.

COINBHINSIÚN NA NÁISIÚN AONTAITHE UM DHLÍ NA MARA (UNCLOS)

D'oscail cás dlí na hÉireann i gcoinne na Ríochta Aontaithe sa díospóid a bhain le Gléasra MOX, Gluaiseachtaí Idirnáisiúnta Ábhar Radaighníomhach agus Cosaint Chomhshaoil Mara Mhuir Éireann os comhair Binse Fiosraithe Idirnáisiúnta UNCLOS sa Bhuan-Chúirt Eadrána sa Háig an 10 Meitheamh 2003.

I rith na míonna díreach roimh na héisteachtaí agus i rith na n-éisteachtaí féin, bhí foireann na hInstitiúide ag feidhmiú mar chomhairleoirí eolaíochta d'fhoireann dlí na hÉireann. Cuireadh comhairle theicniúil ar fáil faoi gach gné de leibhéil reatha agus stairiúla na ndoirtí radaighníomhacha ó Sellafield isteach i Muir Éireann, mar aon leis an leibhéal truailliúcháin radaighníomhaigh a bhí ann dá mbarr sa chomhshaol mara agus dáileoga radaíochta don daonnacht. Mar chuid den phróiseas sin, rinneadh na hargóintí eolaíochta a rinne an Ríocht Aontaithe a mheas go criticiúil. Chomhordaigh an Institiúid freisin ullmhúchán sraith meastúchán neamhspleách a rinneadh ar shaincheisteanna sonracha eolaíochta a bhain le cás na hÉireann.

AN COMHCHOINBHINSIÚN UM SHÁBHÁILTEACHT BHAINISTÍOCHT BREOSLA CHAITE AGUS UM SHÁBHÁILTEACHT BHAINISTÍOCHT DRAMHAÍOLA RADAIGHNÍOMHAÍ

Is é cuspóir an Choinbhinsiún sin ná a chinntiú go ndéanann tíortha a ndramhaíl radaighníomhach agus breosla núicléach chaite a bhainistiú. Ghlac Éire, mar pháirtí conarthaíochta leis an gCoinbhinsiún sin, páirt sa chéad chruinniú athbhreithnithe i mí na Samhna sa Vín, cruinniú inar chuir na páirtithe conarthaíochta ar fad a dtuairiscí i láthair faoi stádas a gclár bainistíochta dramhaíola radaighníomhaíche agus breosla chaite. Cé nach dtáirgeann Éire ach líon beag dramhaíola radaighníomhaíche i gcomparáid le tíortha eile ag a bhfuil imoibreoírí núicléacha, ba léir ó na comhráití a bhí ar siúl ag an gcruinniú nár mhór d'Éirinn sár-roghanna a dhéanamh dá clár bainistíochta dramhaíola, go háirithe i dtaca le saoráid stórála a bhunú d'fhoinsí radaighníomhaíochta atá curtha ó úsáid.

SÁBHÁILTEACHT NÚICLÉACH AGUS RADAÍOCHTA THAR LEAR

I rith na bliana, cuireadh an Institiúid ar an eolas, trí Sheirbhís Faisnéise an IAEA, faoi 23 teagmhas a tharla thar lear. Bhí gléasraí cumhachta núicléiche i gceist in

ocht gcinn de na teagmhais sin. Bhain oibrithe a bhí nochta d'fhoinsí radaíochta le dhá cheann acu agus cailliúint, goid nó míláimhseáil foinsí radaíochta a bhí i gceist sna cinn eile. Maidir le ceann amháin den dá theagmhas a thuairisic an Ríocht Aontaithe don IAEA, dúnadh an dá imoibritheoir i Stáisiún Cumhachta Núicléiche Dungeness síos gan choinne de bharr fabht a bheith sa chóras fuaraithe. Ba é a bhí sa cheann eile ná foirse radaighníomhaíochta a bhí i rianaire dlúis a bheith goidte fad is a bhí sé á iompar.

Tharla an teagmhas ba thromhcúisí a tuairiscíodh i ngléasra cumhachta núicléiche Paks san Ungáir i mí Aibreáin 2003. Rinneadh dochar an-mhór do roinnt slat breosla núicléach i rith oibríocht ghlantacháin agus scaoileadh roinnt radaighníomhaíochta ó fhoirgneamh an imoibritheora. Meascán d'fhaire rialála faoi bhun caighdeán, drochdhearadh trealaimh agus teipeanna oibríochtúla ba mhó ba chúis leis. Ní raibh aon iarmhairtí ann d'Éirinn ag baint leis an teagmhas sin ná le haon cheann de na teagmhais eile a tuairiscíodh.

Tharla roinnt mionteagmhas freisin nár chomhlíon critéir an IAEA maidir le tuairisciú teagmhas ach a bhfuair an Institiúid amach fúthu i rith na bliana. I gcás na Ríochta Aontaithe, cuireadh 16 teagmhas den chineál sin in iúl don Institiúid go príomha trí theagmháil dhíreach leis an Nuclear Installations Inspectorate ón UK Environment Agency. Tuairiscíodh cúig cinn de na teagmhais sin in Sellafield, agus ba é an ceann ba thromhcúisí ó thaobh na hÉireann de ná radaighníomhaíocht mhéadaithe a bheith braite sa seaicéad fuaraithe a bhí ar cheann de na hunair a úsáidtear chun leacht dramhaíola radaighníomhaíochta ardleibhéil a stóráil. Cé nár bhain aon suntas raideolaíochta leis an teagmhas féin, leagann sé béim ar an tábhacht a bhaineann leis an dramhaíl sin a choigeartú go formáid éighníomhach trína soládú i mbloic ghloine (gloiniú), faoi mar a phléitear i dtuarascáil na hInstitiúide faoin scrúdú a rinne sí i mí Feabhra 2000 ar cháipéisí sábháilteachta BNFL a bhaineann le humair stórála (RPII-00/3, 2000).

I dtreo dheireadh 2003, bhí roinnt tuairiscí sna meáin faoi chodanna de phíblíne doirte a bhí curtha ó úsáid in Sellafield a bheith tagtha i dtír i roinnt áiteanna ar chósta na Ríochta Aontaithe, lena n-áirítear Oileán Mhanainn (Ellan Vannin). Bhí an píobán sin gearrtha ina chodanna san áit ina mbíodh sé agus cuireadh faoi stóráil shealadach é i scilléid ar ghrinneall na farraige ach d'éalaigh an codanna sin. Bhaintí úsáid as an bpíblíne chun uisce dromchla an láithreáin a dhoirteadh agus bhí sé ábhairín beag truaillithe. Fuair an Institiúid tuairiscí rialta faoin ábhar ón UK Environment Agency agus bhí ar a cumas, dá bhrí sin, faisnéis chruinn agus thráthúil a chur ar fáil don Rialtas agus do mheáin chumarsáide na hÉireann faoin ábhar.

IMOIBRITHEOIRÍ CALDER HALL A DHÚNADH

Dúnadh na ceithre imoibreoir Calder Hall ar láithreán Sellafield, arbh iad na himoibreoirí núicléacha giniúna leictreachais ba shine ar domhan iad, i mí an Mhárta 2003 ar chúiseanna tráchtála. Cuireann an Institiúid fáilte roimh an bhforbairt sin, tar éis di inní a bheith léirithe aici ar feadh na mblianta faoi aois na n-imoibreoirí sin agus faoi a leochailí is a bhí siad ó thaobh ionsaithe sceimhlitheoireachta de.

An tSeirbhís Leabharlainne agus Faisnéise

Cuireann an Institiúid seirbhís leabharlainne agus faisnéise ar fáil mar fhoinsé faisnéise faoi chosaint radaíochta agus saincheisteanna a bhaineann le gníomhaíochtaí na hInstitiúide. Tá bailiúchán speisialaithe leabhar, tuairiscí teicniúla agus irisí i leabharlann na hInstitiúide, a bhíonn ar oscailt do léitheoirí seachtracha agus a chuireann seirbhís tagartha ar fáil do thaighdeoirí, do mhic léinn agus do bhaill an phobail, i dteannta freastal a dhéanamh ar riachtanais fhoireann na hInstitiúide.

Tá an fhreagracht ar an Institiúid as faisnéis oibiachtúil agus fhíor a scaipeadh faoi chosaint raideolaíochta agus faoi nithe gaolmhara agus as teacht agus tuiscint ar an Institiúid agus ar a cuid gníomhaíochtaí a mhéadú. Ceann de na príomhbhealaí ina ndéanann an Institiúid é sin ná trína láithreán gréasáin ag www.rpii.ie. Tá an tIdirlíon

ag teacht chun cinn mar an meán cumarsáide is mó a roghnaíonn daoine agus tá sé i gceist ag an Institiúid an leas is fearr a bhaint as a láithreán gréasáin chun faisnéis a chur ar fáil go héifeachtach agus in am is i dtráth. In 2003, logáil líon níos mó agus níos mó cuairteoirí isteach ar an láithreán gréasáin agus bhí thart ar 3600 cuairteoir sa mhí aige agus bhain sé sin buaic 10,000 amach i mí na Nollag nuair a lainseáil an Institiúid a Tuarascáil Bhliantúil do 2002.

Tuigeann an Institiúid an ról a imríonn na meáin chumarsáide maidir le faisnéis a scaipeadh agus spreagann sí go gníomhach tuairiscithe faoi cheisteanna cosanta raideolaíochta a bhaineann le leas an phobail. In 2003, thug an Institiúid freagra ar os cionn 120 iarraidh ó na meáin chumarsáide ar fhaisnéis agus ghlac sí páirt in thart ar 40 clár teilifíse agus raidió.

Ghlac an fhoireann páirt go rialta i gcomhdhálacha, i seimineáir agus i dtaispeántais, idir go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta, agus nuair cuireadh cainteoirí ar fáil do chruinnithe poiblí agus do chúrsaí speisialtachta in institiúidí tríú leibhéal, in ospidéal agus in áiteanna eile nuair a iarradh é sin orainn. Tugadh turas timpeall shaoráidí agus shaotharlanna na hInstitiúide freisin do ghrúpaí cuairteoirí.

Cuireann an Institiúid Oifigeach Idirchaidrimh Éireannach ar fáil don *International Nuclear Information System* (INIS) de chuid an IAEA a sholáthraíonn bunachar sonraí faoi

fhoilseacháin a bhaineann le heolaíocht núicléach agus lena húsáidí síochánta. Déantar ítimí a bhaineann leis an mbunachar sonraí a fhoilsítear in Éirinn a chur isteach sa chóras trí úsáid a bhaint as bogearraí a sholáthraíonn an IAEA agus seoltar na sonraí trí úsáid a bhaint as an bpost leictreonach.

I rith na bliana, lean an Institiúid ar aghaidh lena clár maidir le tuairiscí eolaíochta a fhoilsiú, tuairiscí a scaiptear go forleathan ar ghrúpaí leasmhara agus a bhíonn ar fáil le híoschoipeáil saor in aisce ón láithreán greasáin.

Foilseacháin

Tuairiscí RPII

Radon in Drinking Water in Co. Wicklow - A Pilot Study. RPII-03/1.

Radon levels in domestic dwellings built since the introduction of the 1997 Building Regulations. RPII-03/02.

Radioactivity monitoring of the Irish marine environment 2000 and 2001. RPII-03/3.

Páipéir Eolaíochta

Duffy, J.T., O'Grady, J., Hone, C.P., Fennell, S.G., McGarry, A.T., 2003. Experience in the Application and Implementation of European and International Regulations on the Transport of Radioactive Material in Ireland. In: **International Conference on the Safety of Transport of Radioactive Material, Vienna, Austria, 7-11 July 2003**. Contributed Papers. International Atomic Energy Agency, lgh 332-336.

Hone, C.P., Fennell, S., McGarry, A.T., 2003. The Development of Regulatory Procedures in Ireland. In: **International conference on national infrastructures for radiation safety: Towards effective and sustainable systems Rabat (Morocco) 1-5 Sep 2003**. Contributed Papers, International Atomic Energy Agency, lgh 439-441.

Inn, K.G.W., Lin, Z., Schultz, M., Wu, Z., McMahon, C.*, Outola, I., Kurosaki, H., Nour, S., Selvig, L., Karam, L., Hutchinson, J.M.R., 2003. Interface of Environmental, Bioassay and Radioanalytical Standard Reference Materials and Traceability Evaluations', In: **Radioanalytical Methods in Interdisciplinary Research**, Special Publication of the American Chemical Society, lgh 38-49.

Lopez, M.A., Currivan, L.*, et al., 2003. Harmonisation (Legal, Dosimetric, Quality Aspects) of Individual Monitoring, and Integration of Monitoring for External and Internal Exposures (EURADOS Working Group). **Radiation Protection Dosimetry**, lml. 105, Uimh. 1-4.

Sequeira, S., McKittrick, L., Ryan, T.P., Colgan, P.A., 2003. Investigation of a method for measuring radon in Irish domestic groundwater supplies. In: **Environmental Radiochemical Analysis II**. (Peter Warwick ed.). Proceedings of the 9th International Symposium on Environmental Radiochemical Analysis, 18-20 Meán Fómhair 2002, Maidstone, Kent, UK, Royal Society of Chemistry.

Ailt Ghinearálta

Fegan, M., 2003. Radioactivity monitoring for foodstuffs. **The Irish Scientist 2003 Yearbook**, (11), lch 33.

Fegan, M., 2003. RPII foodstuffs monitoring programme. **FSAI News**, Márta/Aibreán lml. 5 Eisiúint 2, lch 10.

*Foireann an RPII i gcomhar le húdair eile

Coistí Comhairleacha

RADAÍOCHT CHOMHSHAOIL

Cuireann an Coiste seo comhairle ar fáil faoi radaighníomhaíocht sa chomhshaol agus faoi chomhordú le comhlachtaí eile na gcomhchlár oibre sa réimse sin.

An Cathaoirleach Gregory Burke
Tony Colgan
David Fenton
Dermot Howett
Ian R. McAulay
Ann McGarry
James P. McLaughlin
Peter I. Mitchell
Darina Muckian
Geraldine O'Reilly
David Pollard
Wil van der Putten
Barbara Rafferty
William Reville
Adi Roche
Philip Walton

An Rúnaí Eolaíochta Stephanie Long

RADAÍOCHT LEIGHIS

Cuireann an Coiste seo comhairle ar an mBord maidir le húsáidí radaíochta ianúcháin i gcúrsaí leighis agus fiacloireachta.

An Cathaoirleach George Duffy
Fionnuala Barker
David Clarke
Mary Coffey
Louise Diamond
Stephen Fennell
David Fenton
Edward Fitzgerald
Christopher Hone
Lynn Johnston
Pat Kenny
Brendan McClean
Ann McGarry
Lesley Malone
James Masterson
Kate Matthews
Michael Moriarty
Dan Murphy (éirithe as oifig in 2004)
Liam Murray (éirithe as oifig in 2003)
Geraldine O'Reilly
Wil van der Putten
Stephanie Ryan

An Rúnaí Eolaíochta Tanya Kenny (ceaptha 2004)

Ráitis Airgeadais

Tuairisc ón Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste	36
Ráiteas Maidir Leis an gCóras Rialaithe Inmheánaigh Airgeadais	37
Ráiteas Faoi Fhreagrachtaí na hInstitiúide	38
Ráiteas Faoi Bheartais Chuntasafóchta	39
Cuntas Ioncaim agus Caiteachais	40
Clár Comhardaithe Amhail	41
Nótaí a Ghabhann Leis Na Ráitis Airgeadais	42

TUAIRISC ÓN ARD-REACHTAIRE CUNTAS AGUS CISTE

Tuairisc ón ard-reachtair cuntas agus ciste le cur faoi bhráid thithe an oireachtais.

Rinne mé iniúchadh ar na ráitis airgeadais ar leathanaigh 37 go 45 faoi Alt 16 den Acht um Chosaint Raideolaíoch, 1991.

Freagrachtaí éagsúla Bhaill na hInstitiúide agus an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Tá freagrachtaí cuntasáiochta Bhaill na hInstitiúide leagtha amach ar leathanach 38. Is é an fhreagracht atá orm ná tuairim neamhspleách a bhunú faoi na ráitis airgeadais a cuireadh faoi mo bhráid, bunaithe ar an iniúchadh, agus tuairisc a dhéanamh fúthu.

Déanaim athbhreithniú a léiríonn an ráiteas faoin gcóras rialaithe inmheánaigh airgeadais ar leathanaigh 37 na hInstitiúide a bheith ag comhlíonadh treoirlínte infheidhmeacha maidir le rialachas corparáide agus déanaim tuairisc faoi aon ásc ábharthach nach dtarlaíonn a leithéid, nó má bhíonn an ráiteas míthreorach nó nach dtagann sé le faisnéis eile a bhíonn ar m'eolas ón iniúchadh a rinne mé ar na ráitis airgeadais.

Bunús leis an Tuairim Iniúchta

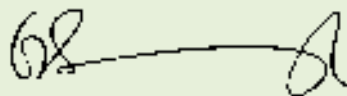
I bhfeidhmiú na feidhme atá agam mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne mé iniúchadh ar na ráitis airgeadais faoi réir na gcaighdeán iniúchóireachta a d'eisigh an Bord um Chleachtas Iniúchóireachta agus le tagairt do na comaoineacha speisialta a bhaineann le comhlachtaí Stáit maidir lena mbainistiú agus a bhfeidhmiú.

Áirítear ar iniúchadh scrúdú, ar bhonn tástála, a dhéanamh ar fhianaise a bhaineann leis na méideanna agus na nochtaí a bhíonn sna ráitis airgeadais. Áirítear air freisin measúnú a dhéanamh ar na breithiúnais agus na meastacháin shuntasacha a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, agus cibé an bhfuil na beartais chuntasáiochta oiriúnach d'imthosca na hInstitiúide, arna bhfeidhmiú go leanúnach agus arna nochtadh go leordhóthanach.

Rinne mé an t-iniúchadh a phleanáil agus a sheoladh chun an fhaisnéis agus na míniúcháin ar fad a mheas mé a bhí riachtanach a fháil chun go leor fianaise a bheith ar fáil dom d'fhonn dearbhú réasúnach a thabhairt go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó mhíríteas ábharthach cibé de bharr calaoise nó neamhrialtachta eile nó earráide. Agus mo thuairim á bunú agam, rinne mé measúnú ar leordhóthanacht chur i láthair na faisnéise sna ráitis airgeadais tríd is tríd.

Tuairim

I mo thuairim, choinnigh an Institiúid leabhair chuí chuntais agus tugann na ráitis airgeadais, a thagann leo sin, léargas cruinn agus cothrom ar stádas ghnóthaí na Institiúide Éireannaí um Chosaint Raideolaíoch amhail an 31 Nollaig 2003 agus ar a hioncam agus caiteachas don bhliain dar críoch sin.

Gerard Smyth

Ar son agus thar ceann
An Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

7 Lúnasa 2004

RÁITEAS MAIDIR LEIS AN gCÓRAS RIALAITHE INMHEÁNAIGH AIRGEADAIS

Thar ceann Bhord na hInstitiúide Éireannaí um Chosaint Raideolaíoch, admhaím an fhreagracht atá orainn deimhin a dhéanamh de go ndéantar córas éifeachtúil rialaithe inmheánaigh airgeadais a choimeád agus a fheidhmiú.

Ní féidir leis an gcóras urrús absalóideach a thabhairt ach urrús réasúnach go ndéantar sócmhainní a chosaint, idirbhearta a údarú agus a thaifeadh i gceart, agus go ndéantar earráidí nó neamhrialtachtaí ábhartha a chosc nó go dtabharfaí iad faoi deara in achar tráthúil ama.

Príomhnósanna Imeachta Rialaithe

Tá céimeanna glactha ag an mBord chun timpeallacht chúil rialaithe a chinntiú trí:

- freagrachtaí bainistíochta a shainmhíniú go soiléir;
- nósanna imeachta foirmiúla a bhunú chun laigí suntasacha rialúcháin a thuairisciú agus gníomh ceartúcháin cuí a chinntiú.

In 2003, bhunaigh an Bord próisis fhoirmiúla chun rioscaí gnó a aithint agus a mheas trí:

- cineálacha, méid agus tionchar airgeadais na rioscaí a bhíonn le sárú ag an gcomhlacht lena n-áirítear méid agus catagóirí a mheasann sé a bheith inghlactha a aithint;
- an dóchúlacht a bhaineann le rioscaí aitheanta tarlú arís a mheas;
- cumas an chomhlachta chun rioscaí a tharlaíonn a bhainistiú agus a mhaolú.

Tá an córas rialaithe inmheánaigh bunaithe ar chreat faisnéise bainistíochta rialta, nósanna imeachta riaracháin lena n-áirítear scaradh dualgas, agus córas tarmligthe agus cuntasachta. Áirítear air go háirithe:

- córas cuimsitheach buiséadúcháin ag a bhfuil buiséad bliantúil a ndéanann an Bord athbhreithniú agus aontú air;
- athbhreithnithe rialta ag an mBord ar chuntais bhainistíochta dhémhíosúla agus ar thuarascálacha airgeadais bliantúla a léiríonn an fheidhmíocht airgeadais i gcoinne meastachán;
- treoirlínte rialaithe soiléire faoi infheistíocht chaipitiúil.

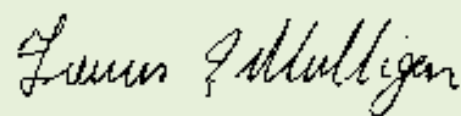
Maidir le monatóireacht agus athbhreithniú an Bhoird ar éifeachtacht an chórais rialaithe inmheánaigh airgeadais, tarraingíonn sé ar obair an iniúcháin inmheánaigh, an Choiste Iniúchta a dhéanann maoirseacht ar obair an iniúcháin inmheánaigh, ar na bainisteoirí feidhmiúcháin laistigh den Institiúid Éireannach um Chosaint Raideolaíoch a bhfuil an fhreagracht orthu as an gcreat rialaithe airgeadais a fhorbairt agus a bhainistiú, agus ar ráitis a dhéanann an tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste sa litir bhainistíochta agus i dtuairiscí eile dá chuid.

In 2003, bhunaigh an Institiúid Éireannach um Chosaint Raideolaíoch feidhm iniúchta inmheánaigh a fheidhmíonn de réir an Chreatchóid um Dhea-Chleachtais a leagtar amach sa Chód Cleachtais a bhaineann le Rialachas Comhlachtaí Stáit. Tá obair an iniúchta inmheánaigh bunaithe ar anailís a dhéanamh ar an riosca a bhíonn i ndán don chomhlacht agus bíonn pleananna iniúchta inmheánaigh bhliantúil bunaithe ar an anailís sin. Maidir leis an anailís ar rioscaí agus na pleananna iniúchta inmheánaigh, déanann an Coiste Iniúchta iad a fhorghníniú agus déanann an Bord iad a fhaomhadh. Le héifeacht ó 2004, déanfaidh an tIniúcháin Inmheánach tuarascáil bhliantúil faoin ngníomhaíocht iniúchta inmheánaigh a chur faoi bhráid an Bhoird mar chuid de sin. Áireofar ar an tuarascáil tuairim an Iniúcháin Inmheánaigh faoi leordhóthanacht agus éifeachtacht an chórais rialaithe inmheánaigh airgeadais.

Athbhreithniú ar Rialuithe

Dearbhaím go ndearna an Bord athbhreithniú ar éifeachtacht an chórais rialuithe inmheánacha airgeadais sa bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2002. Níor tugadh faoi aon athbhreithniú in 2003 agus tabharfaidh an Bord faoin gcéad athbhreithniú eile in 2004.

Sínte thar ceann an Bhoird:

F J Mulligan

An Cathaoirleach

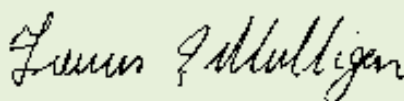
4 Lúnasa 2004

RÁITEAS FAOI FHREAGRACHTAÍ NA hINSTITIÚIDE

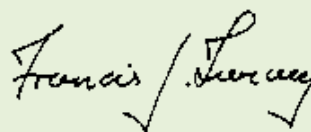
Éilíonn Alt 16(1) den Acht um Chosaint Raideolaíoch, 1991 ar an Institiúid ráitis airgeadais a ullmhú in cibé foirm a cheadóidh an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil le comhaontú an Aire Airgeadais. Agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú aici, éilítear ar an Institiúid:

- Beartais oiriúnacha chuntasaíochta a roghnú agus iad a chur i bhfeidhm go leanúnach;
- Breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnach agus ciallmhar;
- Ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn gnóthais leantaigh, ach amháin i gcás nach cú a thiomhdiú go leanfaidh Institiúid uirthi de bheith i bhfeidhm;
- A lua cibé ar cloíodh nó nár cloíodh le caighdeáin infheidhmeacha chuntasaíochta, faoi réir aon imeacht ábharthach uathu sin a nochtadh agus a mhíniú sna ráitis airgeadais.

Tá an Institiúid freagrach as leabhair chuí chuntais a choinneáil a nochtann le cruinneas réasúnach tráth ar bith stádas airgeadais na hInstitiúide agus a chuireann ar a cumas a chinntiú go dtagann na ráitis airgeadais le ceanglais Alt 16(1) den Acht. Tá an Institiúid freagrach freisin as sócmhainní na hInstitiúide Éireannaí um Chosaint Raideolaíoch a chosaint agus dá bhrí sin as céimeanna réasúnacha a ghlacadh chun calaois agus neamhrialtachtaí eile a chosc agus a bhrath.

An Cathaoirleach

Comhalta den Bhord

RÁITEAS FAOI BHEARTAIS CHUNTASAÍOCHTA

1. Bunús na Cuntasaíochta

Ullmhaítear na Ráitis Airgeadais ar bonn fabhrúithe, ach amháin sna cásanna a luaitear thíos, faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil, agus faoi réir cleachtais a nglactar leis go coiteann. Glactar le caighdeáin um thuairisciú airgeadais arna n-aithint ag comhlachtaí cuntasaíochta de réir mar a bhaineann le hábhar. Is é an t-aonad airgeadra ina gcuirtear na ráitis airgeadais i láthair ná Euro.

Tá na Ráitis Airgeadais leagtha amach san fhormaid a d'fhaomh an tAire Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil le cead an Aire Airgeadais.

2. Ioncam

Is ionann an t-ioncam a léirítear sna Ráitis Airgeadais faoi dheontais Oireachtais agus fáiltais iarbhíre airgid sa bhliain.

3. Sócmhainní Seasta

Luaitear Sócmhainní Seasta ag costas lúide dímheas carntha. Déantar dímheas a ríomh ar bhonn líne dhíreach thar shaolré úsáideach measta na sócmhainní a bhíonn i gceist. Seo a leanas na rátaí a úsáidtear:

Oifig & Saotharlann,
Troscán & Trealamh: 20%

Mótarfheithiclí: 20%

Déantar feabhsuithe léasachta a dhímheas thar shaolré an léis.

4. Aoisliúntas

Bhí Scéim Aoisliúntais faoi Alt 14 den Acht um Fhuinneamh Núicléach (An Bord Fuinnimh Núicléigh), 1971, i bhfeidhm go dtí mí an Mhárta 1992. Tá scéim nua curtha le chéile faoi réir fhorálacha Alt 13 den Acht um Chosaint Raideolaíoch, 1991 agus táthar ag feitheamh leis an bhfaomhadh deiridh. Rinneadh ranníocaíochtaí a chur chun sochair i gcoinne tuarastail. Níl aon fhoráil déanta sna Ráitis Airgeadais maidir le dliteanas aoisliúntais amach anseo. Íoctar sochair aoisliúntais as ioncam de réir mar a thagann siad chun cinn.

5. Cuntas Caipítíl

Is éard atá sa Chuntas Caipítíl ná cuntas neamhamúctha ar ioncam a úsáideadh chun sócmhainní seasta a cheannach.

6. Ioncam ó Chonarthaí

Áirítear ar Ioncam ó Chonarthaí suimeanna a fuarthas ón gComhphobal Eorpach faoi chonarthaí do thréimhsí socraithe. Caitear le suimeanna a fuarthas faoi na conarthaí sin mar chreidiúintí iarchurtha, agus scaoiltear leo mar ioncam go comhréireach thar shaolré na gconarthaí lena mbaineann siad.

7. Ioncam Roimh Ré

Baineann Ioncam Roimh Ré le hioncam ó tháillí ceadúnais a íocann an ceadúnaí roimh ré do thréimhsí sa todhchaí.

CUNTAS IONCAIM AGUS CAITEACHAIS

DON BHLIAIN DAR CRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2003

2002		2003
Euro		Euro
IONCAM		
2,715,000	Deontas i gCabhair ón Oireachtas	3,068,000
(13,976)	Aistriú chuig Cuntas Caipitil (Nóta 2)	(33,544)
<u>2,701,024</u>		<u>3,034,456</u>
266,721	Dáileogmhéadracht	396,959
171,106	Teastasú Táirgí	253,968
134,345	Ioncam ó Chonarthaí	93,261
128,713	Táillí Ceadúnais	135,768
192,055	Ioncam Eile	151,557
<u>892,940</u>		<u>1,031,513</u>
<u><u>3,593,964</u></u>		<u><u>4,065,969</u></u>
CAITEACHAS		
2,215,883	Tuarastail agus Pinsin (Nóta 3)	2,333,716
178,073	Seirbhís Dáileogmhéadrachta & Rialála	171,937
54,194	Seirbhís Leabharlainne agus Faisnéise	74,104
28,056	Radón	47,207
47,948	Plean Éigeandála	55,309
109,235	Monatóireacht Comhshaoil	105,778
408,645	Cóiríocht agus Árachas (Nóta 4)	451,943
137,317	Taisteal agus Cothabháil	134,635
134,097	Teileafón, Postas, Soláthairtí Oifige agus IT	156,572
65,820	Earcaíocht agus Oilíúint	72,221
40,721	Ilghnéitheach lena n-áirítear Táillí Gairmiúla	40,659
10,950	Táillí Iniúchta	12,950
<u>320,552</u>	Dímheas (Nóta 1)	<u>326,970</u>
<u>3,751,493</u>		<u>3,984,001</u>
(157,529)	BARRACHAS/(EASNAMH) DON BHLIAIN	81,968
<u>489,492</u>	larmhéid amhail an 1 Eanáir	<u>331,963</u>
<u><u>331,963</u></u>	larmhéid amhail an 31 Nollaig	<u><u>413,931</u></u>

Níl aon ghnóthachain ná cailteanais ag an Institiúid sa bhliain airgeadais ná sa bhliain airgeadais roimhe sin seachas na cinn sin a ndéileálar leo sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais. Baineann torthaí na bliana le hoibríochtaí leanúnacha.

Is dlúthchuid de na Ráitis Airgeadais seo an Ráiteas faoi Bheartais Chuntasáíochta agus Nótaí 1 go 7.

An Cathaoirleach: *Liam L. Deegan* Dáta: *4 August 2004*

Comhalta den Bhorad: *Francis J. Langan* Dáta: *4 Aug 2004*

CLÁR COMHARDAITHE AMHAIL

AN 31 NOLLAIG 2003

2002		Nótaí	2003
Euro			Euro
1,019,531	SÓCMHAINNÍ SEASTA	1	1,053,075
	SÓCMHAINNÍ REATHA		
389,773	Airgead sa bhanc agus ar láimh		510,318
172,217	Féichiúnaithe agus Réamhíocaíochtaí		272,645
	Stoic		0
<u>561,990</u>			<u>782,963</u>
	CREIDIÚNAITHE – méideanna dlite laistigh de bhliain amháin		
(115,035)	Creidiúnaithe & Fabhruithe		(256,336)
<u>(114,992)</u>	Ioncam Roimh Ré		<u>(112,696)</u>
<u>(230,027)</u>			<u>(369,032)</u>
<u>331,963</u>	GLANSÓCMHAINNÍ REATHA		<u>413,931</u>
<u>1,351,494</u>	GLANSÓCMHAINNÍ		<u>1,467,006</u>
	Arna n-airgeadú ag:		
331,963	CUNTAS IONCAIM AGUS CAITEACHAIS		413,931
<u>1,019,531</u>	CUNTAS CAIPITIL	2	<u>1,053,075</u>
<u>1,351,494</u>			<u>1,467,006</u>

Is dlúthchuid de na Ráitis Airgeadais seo an Ráiteas faoi Bheartais agus Prionsabail Chuntasaíochta agus Nótaí 1 go 7.

An Cathaoirleach: *Liam Mulligan* Dáta: *4 August 2004*

Comhalta den Bhard: *Francis J. Lacey* Dáta: *4 Aug 2004*

NÓTAÍ A GHABHANN LEIS NA RÁITIS AIRGEADAIS

DON BHLIAIN DAR CRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2003

1. SÓCMHAINNÍ SEASTA INLÁIMHSITHE

	Léasacht Feabhsuithe Euro	Trealamh Oifige agus Saotharlainne agus Trealamh Euro	Iomlán Euro
Costas:			
Amhail an 1 Eanáir 2003	788,301	4,758,396	5,546,697
Breiseanna	-	360,514	360,514
Diúscairtí	-	(986,119)	(986,119)
Ag an 31 Nollaig 2003	<u>788,301</u>	<u>4,132,791</u>	<u>4,921,092</u>
Dímheas:			
Amhail an 1 Eanáir 2003	378,462	4,148,704	4,527,166
Táille don bhliain	25,617	301,353	326,970
Ar dhiúscairtí	-	(986,119)	(986,119)
Ag 31 Nollaig 2003	<u>404,079</u>	<u>3,463,938</u>	<u>3,868,017</u>
GLANLUACH DE RÉIR NA LEABHAR AMHAIL			
an 31 Nollaig 2002	<u>409,839</u>	<u>609,692</u>	<u>1,019,531</u>
GLANLUACH DE RÉIR NA LEABHAR AMHAIL			
an 31 Nollaig 2003	<u>384,222</u>	<u>668,853</u>	<u>1,053,075</u>

I rith 2003, rinne an Institiúid athbhreithniú ar a Clár Sócmhainní Seasta agus baineadh amach ítimí a chosain 986,119 Euro ar dtús nach bhfuil in úsáid a thuilleadh.

2. CUNTAS CAIPITIL

	2003 Euro
Iarmhéid amhail an 1 Eanáir 2003	1,019,531
Aistriú ón gCuntas Ioncaim agus Caiteachais:	
Deontais tugtha do Chuspóirí Caipitil	360,514
Deontais amúchta sa bhliain	<u>(326,970)</u>
	<u>33,544</u>
Iarmhéid amhail an 31 Nollaig 2003	<u>1,053,075</u>

NÓTAÍ A GHABHANN LEIS NA RÁITIS AIRGEADAIS

DON BHLIAIN DAR CRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2003

3. TUARASTAIL AGUS PINSIN	2003	2002
	Euro	Euro
Tuarastail Chomhlána	2,367,980	2,254,718
ÁSPC Fostóra	94,065	75,628
Asbhaintí Pinsin	(128,329)	(114,463)
	<u>2,333,716</u>	<u>2,215,883</u>
Briseadh Síos ar Thuarastail agus Pinsin		
Riarachán	446,212	558,262
Rialáil/Dáileogmhéadracht/Ceadúnais	615,747	553,693
Monatóireacht Comhshaoil	516,872	406,475
Faisnéis/Radón/Raidéiceolaíocht	452,265	440,125
Plean Éigeandála	252,219	185,526
Sábháilteacht Núicléach	50,401	71,802
	<u>2,333,716</u>	<u>2,215,883</u>
Curtha sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais	<u>2,333,716</u>	<u>2,215,883</u>

Ba é an meánlíon duine lánaimseartha a bhí fostaithe, seachas comhaltaí an Bhoird, sa bhliain airgeadais ná 45 (2002 – 45).

€136,502 (2002 - €265,625) a bhí sna híocaíochtaí pinsin.

4. CEANGLAIS AGUS OIBLEAGÁIDÍ LÉIS – Léasanna Oibriúcháin, 3 Cearnóg Chluain Sceach

€247,599 atá sna ceanglais léis a bheidh le híoc sa chéad dá mhí dhéag eile bunaithe ar rátaí reatha cíosa agus is éard atá ann ná íocaíochtaí cíosa ar leas léasach, leas a rachaidh in éag an 1 Deireadh Fómhair 2018. Tá an cíos faoi réir athbhreithniú gach cúig bliana. Rinneadh an t-athbhreithniú an 1 Deireadh Fómhair 1998.

Urlár 1, Bloc 1, 1 Cearnóg Chluain Sceach

€17,500 atá sna ceanglais léis a bheidh le híoc sa chéad dá mhí dhéag eile bunaithe ar rátaí reatha cíosa agus is éard atá ann ná íocaíochtaí cíosa ar leas léasach, leas a rachaidh in Éag an 16 Feabhra 2007.

5. LEASANNA BHAILL AN BHOIRD

Ghlac an Bord le nósanna imeachta de réir treoirlínte a d'éisigh an Roinn Airgeadais maidir le baill an Bhoird a bheith ag nochtadh leasanna agus cloíodh leis na nósanna imeachta sin i rith na bliana. Ní raibh aon idirbhearta ann i rith na bliana maidir le gníomhaíochta an Bhoird ina raibh leas tairbhiúil ag baill an Bhoird.

NÓTAÍ A GHABHANN LEIS NA RÁITIS AIRGEADAIS

DON BHLIAIN DAR CRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2003

6. SOCHAIR SCOIR FRS 17

Do na tréimhsí cuntasáíochta an 1 Eanáir 2005 nó dá éis sin, éileoidh Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais 17 (FRS 17) go léireoidh ráitis airgeadais ag luach féarálte, na sócmhainní agus na dliteanais a eascraíonn as oibleagáidí aoisliúntais an fhostóra agus aon mhaoiniú gaolmhar, agus na costais a bhaineann le sochair aoisliúntais a chur ar fáil a aithint sna tréimhsí cuntasáíochta ina dtuilleann fostaithe iad. Mar bheart idirthréimhseach do na tréimhsí cuntasáíochta dar críoch an 22 Meitheamh 2001 nó ná éis sin, éilíonn an Caighdeán go ndéanfaí luach reatha dhliteanais na scéime a nochtadh mar nóta leis na cuntais.

Tá luacháil na scéimeanna sochair sainithe a úsáidtear chun críche nochtaí FRS 17 bunaithe ar shonraí rannpháirtithe a sholáthar an Institiúid um Chosaint Raideolaíoch.

Is iad na toimhdí airgeadais a úsáidtear chun dliteanais na scéime a ríomh faoi FRS 17 amhail an 31 Nollaig 2003 ná:

Modh Luachála:	Aonad Teilgte:
Ráta Lascaine	5.25%
Ráta Boilscithe	4.00%
Méaduithe Tuarastail	4.00%
Méaduithe Pinsin	4.00%

Tá an Plean Pinsin neamh-mhaoinithe agus dá bhrí sin níl aon sócmhainní á gcoinneáil aige.

Luach Margaidh amhail an 31 Nollaig 2003

	€000
Luach iomlán margaidh na sócmhainní	0
Luach reatha dhliteanais na scéime pinsin	9,174
	<hr/>
Glanbharrachas sa scéim phinsin	(9,174)

Is iad na toimhdí airgeadais a úsáidtear chun comhchodanna chostas an tsochair shainithe don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2003 ná:

Modh Luachála:	Aonad Teilgte:
Ráta Lascaine	5.50%
Ráta Boilscithe	4.00%
Méaduithe Tuarastail	4.00%
Méaduithe Pinsin	4.00%

NÓTAÍ A GHABHANN LEIS NA RÁITIS AIRGEADAIS

DON BHLIAIN DAR CRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2003

Seo a leanas anailís ar an méid a baineadh as an mbrabach oibriúcháin:

Costas Seirbhíse Reatha	333
Costas larsheirbhíse	0

Seo a leanas anailís ar an méid a cuireadh chun sochair ioncam eile airgeadais:

Ús ar dhliteanais na scéime	459
Fáltas measta ar shócmhainní na scéime	0

Seo a leanas anailís ar an méid a aithnítear sa ráiteas faoi ghnóthachain agus (caillteanais) iomlána aitheanta:

Fáltas iarbhír lúide fáltas measta ar shócmhainní scéime	0
Gnóthachain agus cailteanais eispéiris	279
Athruithe ar thoirimhdí	(477)
Gnóthachan achtúireach aithneanta sa STRGL	(198)

Seo a leanas anailís ar an ngluaiseacht sa bharrachas i rith na bliana:

Barrachas ag tús na bliana	(8,204)
Costas Seirbhíse Reatha	(333)
Ranníocaíochtaí	20
Costas larsheirbhíse	0
Ioncam airgeadais eile	(459)
Gnóthachan Achtúireach	(198)
Barrachas ag deireadh na bliana	(9,174)

7. FAOMHADH NA RÁITEAS AIRGEADAIS

D'fhaomh an Bord na ráitis airgeadais seo an 4 Lúnasa 2004.

Radiological Protection Institute of Ireland

An Institiúid Éireannach um Chosaint Raideolaíoch

An Institiúid Éireannach um Chosaint Raideolaíoch,
3 Cearnóg Chluain Sceach, Bóthar Chluain Sceach, Baile Átha Cliath 14.
Teileafón: 01-2697766 Facs: 01-2697437 Láithreán Gréasáin: www.rpii.ie